

STAV OLAV

Taler ved en avduking, s. 1

Hellig Olav-statuen avduket

Andreas Aarflot, s. 4

Gudsrikets vekstlover

Finn D. Thorn, s. 10

Pater Thoralf Norheim in memoriam

Hilde E. Ruud, s. 12

Birgitta og Vadstena

Wera Sæther og Claes Tande, s. 16

Én bok - to meninger

Per Bang, s. 22

Om nattverdfelleskap

ST. OLAV

En bok - to meninger

David A. Yallops bok «Paven må dø», har vakt stor oppmerksomhet; mer oppmerksomhet enn den fortjener. En salgsfremmende påstand om pavemord gir sin ønskede effekt. Mange kaster seg begjærlig over det hav av «fakta» som forfatteren presenterer.

Man konfronteres med påstander som gjelder et miljø fullstendig ukjent

for de fleste, men ofte kritisert. Ikke få besnæres av det trykte ords makt og blir fanget av en forfatters ofte tvilsomme påstander.

«St. Olav» presenterer i dette nummer to omtaler av boken. De er forskjellige og åpner følgelig for perspektiver til ettertanke, men også korreksjon.

Wera Sæther leser boken uten mulighet til å gå forfatterens påstander etter i sømmene. Men det skjer ikke uten forbehold: «Hvis denne boken er redelig, da har jeg vært uvitende.» Hun trekker de konsekvenser som da gjør seg gjeldende, vidtrekkende og alvorlige. Det blir et slags skriftespeil for vår kirke og for vår tid. I motsetning til de fleste anmeldere som går inn for pavemordopplegget, tar hun sine reserverasjoner.

Claes Tandens innfallsvinkel er en helt annen. Med adresse i selveste Vatikan-staten, har han adgang til opplysninger og personer som mang en anmelder kan misunne ham. Han nøyer seg ikke bare med en kritisk gjennomgang av boken, men plasserer den dessuten i den spesielle litterære «genre» hvor den hører hjemme. På denne bakgrunn fremtrer David Yallop litt mindre idealistisk og litt mindre objektiv enn hva gagnlig er for hans forfatter-skap.

Men uansett: David Yallops bok vekker til ettertanke, og deri ligger kanskje dens verdi. ●

Ragnhild Butenschøns
statue av Hellig Olav
er på plass
utenfor St. Olav domkirke
i Oslo.

Den 5. oktober
ble den avduket
av biskop John W. Gran
og vigslet av
biskop Gerhard Schwenzer.

En ung,
utfordrende Olav
er det blitt
- resultat av en
bærende kunstnerisk
inspirasjon
og imponerende håndverk.

Høytideligheten
hadde samlet
en stor skare interesserte
og ble en vakker
og meningsfylt opplevelse
midt i den travle
Oslo-trafikken
en fredags ettermiddag.

Avduking
og
vigsling
av

RAGNHILD BUTENSCHØNS HELLIG OLAV-STATUE

1

Nettopp trafikkduren bidrog til å sette høytideligheten ved domkirke-trappen i relieff - en troens, åndens og historiens manifestasjon midt i det pulse-rende byliv. Og sjelden har representanter for så mange kirkesamfunn vært samlet foran en norsk kirkedør smykket med de pavelige farger! Biskop Gerhard Schwenzer og sogneprest Joseph Sarosi kunne ønske velkommen biskop Andreas Aarflot fra Den Norske Kirke, rektor Nils Engelsen fra Baptistkirken, fader Johannes fra Den ortodokse kirke og tilsynsmann Arnold Madsen fra Metodistkirken. Hellig Olav og kristentroen samler i 1984!

Hans Majestet Kong Olav hadde tilsagt sitt nærvær, men måtte dessverre gi avbud på selve dagen på grunn av sykdom.

Programmet utenfor Domkirken omfattet - foruten avduking og vigsling - taler ved biskop Schwenzer og kulturminister Langslet. Skuespiller Rolf Sand leste fra det vakre middelalderdiktet «Geisli», og St. Hallvardguttene under sin leder Øistein Vogt sang.

Etter avdukingen var det økumenisk gudstjeneste med preken av biskop Aarflot - lesninger og forbønner var for-

delt broderlig mellom representantene for de forskjellige trossamfunn. Medlemmer av St. Olavs kirkekor med domorganist Rolf Østbye ved orgelet lot de manende tonene fra Egil Hovlands Olavssekvens «Ljoset yver landet dagna» lyde i helgenkongens kirke. Og den apostoliske trosbekjennelse var gudstjenestens samlende midtpunkt.

Etter gudstjenesten var det mottagelse i menighetslokalet for de innbudte gjester og alle fremmøtte. Biskop Schwenzer takket varmt alle som hadde bidradd til å gjøre reisningen av monumentet over Norges evige konge mulig, og ordfører Albert Nordengen takket og gratulerte på Oslo bys vegne. Arkitekt Thomas Thiis-Evensen gav en engasjerende tolkning av kunstverket og dets plassering i bybildet. Og til sist gav Ragnhild Butenschøn et lite innblikk i sine tanker omkring og arbeid med statuten.

Det er en historisk begivenhet at Hellig Olav er blitt en del av hovedstadens ansikt, og det som ble sagt under høytideligheten, bør nå ut til en større krets. St. Olav bringer derfor utdrag av taler som ble holdt - biskop Aarflots preken gjengis i sin helhet.

Biskop
Gerhard Schwenzer:

I 1976 ble St. Olav Domkirke gjennomgripende restaurert. Arkitekten for restaureringen, Thomas Thiis-Evensen, som også er formann for vårt Råd for kirkekunst, foreslo at det også burde settes en sakral skulptur på nettopp denne plass. Rimeligvis måtte det av økonomiske grunner bli med tanken dengang. Imidlertid forble tanken levende, og utviklet seg etter hvert til et forslag om å reise en statue av Hellig Olav, vårt lands og denne domkirkes vernehelgen. Faktum var nemlig at det i hele Oslo by - bortsett fra på kirkegårdene - ikke befant seg et eneste sakralt frittstående ute-monument av betydning.

Biskop Gran drøftet inngående mulige opplegg med Rådet for kirkekunst. I 1980 var det på det rene at der var positiv interesse for å konkretisere tanken ved å anmode en billedhugger - uforbindtlig selv sagt - om noen alternative utkast.

Ragnhild Butenschøn ante ingenting om hva som var i emning. Da hun ble spurt om

La Sakharov få reise, ber

Nordens katolske biskoper

De katolske biskoper i Norden ber i et felles brev til Sovjetunionens president Konstantin Tsjernenko om at Nobel-prisvinneren og menneskerettsforkjemperen Andrej Sakharov og hans kone må få komme til Skandinavia.

Biskopene viser til at en rekke invitasjoner er sendt til Andrej Sakharov og Jelena

Bonner om å slå seg ned i et skandinavisk land. Biskopene understreker særlig invitasjonene som er sendt fra norske myndigheter.

I brevet appellerer de katolske biskopene til sovjetiske myndigheter om å legge forholdene til rette slik at den syke Andrej Sakharov og Jelena Bonner kan forlate eksiltilværelsen i Gorkij og få gjenvunnet helse og styrke i Skandinavia.

Tysk Caritas gir klær til Afrika
I midten av oktober ble over tretten tonn nye klær, ulltepper og sko sendt til Tazania. Det er en del av aksjonen «70 tonn klær til Afrika» - en lynaksjon satt i gang etter nød-rop fra Tazania, Mosambique og Etiopia.

KNA

2

hun ville levere noen utkast til en større Hellig Olav-skulptur, ble hun først meget betenkt. Ikke minst av helsemessige grunner. Imidlertid var akkurat denne utfordring mere enn hun kunne stå for. Hun sa ja og leverte etter en tid fire forskjellige utkast. Jeg vil ikke trette forsamlingen med en detaljert redegjørelse for Kunst- rådets og fru Butenschøns drøftelser og hele den arbeidsprosess som vi om et øyeblikk skal se resultatet av. Det er nok å si: En dag stod et utkast ferdig til den stålskulptur som nå skal avdukes. Utkastet fikk en positiv mottagelse.

Siden har kunstnerinnen arbeidet jevnt og trutt med dette sitt største enkeltoppdrag. En større hofteoperasjon og det faktum at hun underveis er kommet i den alder da folk flest blir tvunget over i pensjonistenes rekke, har ikke kunnet hindre henne i å fullføre sitt store verk. Hun har, som vi vet, gjort det hele selv. Hun har måttet lære seg å bli grovsmed, og hun har selv utført den vanskelige kunst det er å omforme og sveise store stålelementer. Resultatet av denne innsats skal vi nu få se.

Med disse ord ber jeg biskop John W. Gran om å foreta avdukingen.

Kulturminister Lars Roar Langslet:

Det er verdig og rett at Olav den hellige omsider har fått sitt monument i hjerte av vår hovedstad. Få - om overhodet noen - har satt så sterkt preg på vår historie. Han ble Norges nasjonalhelgen, pantet på at kristentroen hadde slått rot også i vårt karrige jordsmonn, og at også vårt folk hadde funnet sin enhet som et kristent folk. Gjennom århundrer var han selve symbolet på rikets enhet, og hans skikkelse utøvte en makt og myndighet som ikke har fulgt noen annen nordmann. Langt utenfor våre grenser ble hans navn hedret - med kirker og kapeller så langt borte som i Konstantinopel og Novgorod, og med pilgrimsferder hit til Norge fra alle kanter av Europa.

At han fikk denne enestående stilling, er etter alle utvendige målestokker en gåte. Han ble jo aldri noen populær konge i levende live, og på slutten stod praktisk talt hele landet samlet *mot* ham og varslet sikkert nederlag. Det kunne endt som et av de mest

mislykte kongedømmer i vår historie. Men det endte altså ikke der, nederlaget og døden ble ingen sluttstrek, men en ny begynnelse. På kort tid snudde alt, utrolig kort tid til nordmenn å være - og hele landet var samlet *med* ham, endog hans egne banemenn, iallfall tilsynelatende. Det var det merkeligste og raskeste omslag i Norges-historien da hans definitive nederlag ble den store seier for det han hadde kjempet for. Ennå står det som et paradoks, som bare blir forståelig i troens overlys: at døden kan bli til seier. Men selv etter verdslige målestokker kan vi trygt si at ingen manns død har fått så store ettervirkninger i vår historie.

De to store mål han hadde satt seg - kristningsverket og samlingsverket, troens enhet og rikets enhet - var ikke langer til å rokke etter den seieren. Forsåvidt trenger han ikke noe monument - landet selv er monumentet. Men vi kan trenge det. Vi har bruk for å bli minnet om de store skjebneskikkelsene som formet vårt folk og gav det mål og mening. Og Olav Haraldsson var så utvilsomt en av dem.

I en av våre salmer står et vers som i sin enkle form

Vaktskifte på Enerhaugen

Ved en festgudstjeneste den 30. september takket pater Arno Gerritsma av som sogneprest i St. Hallvard i Oslo. Det er i år 50 år siden fransiskanerne begynte sitt virke i sognet, og pater Arno har vært med helt siden 1955.

Et pastoral-team bestående av pater Ronald Holscher (leder), søster Marit Brinkmann, pastor Knut W. Ruyter og frater Hans Vossenaar overtar. Det vil nok glede mange å høre at pater Arno fremdeles blir å finne på Enerhaugen.

«Aksjon Brødpenger»

Inntekten fra «Aksjon brødpenger» som ble åpnet i Hamburg i september, skal brukes til «straks-hjelp» i Gambia og Kenya. Aksjonen - som har vært holdt årlig siden 1981 - bygger på samarbeid mellom «Deutsche Welthungerhilfe» og sentralforbundet for

4

Andreas Aarflot:

GUDSRIKETS

kunne være hans ord til oss:

Kjemp for alt hva du har kjært,
dø om så det gjelder.
Da er livet ei så svært,
døden ikke heller.

De årene ligger ikke langt bak oss da det på ny ble dødsens alvor for mange nordmenn. I vår velferdsmette tid, da så mange velger kosekroken fremfor utfordringen, trenger vi å bli minnet om at det fremdeles er alvor - at viljen til å ofre for det som står høyere enn vårt eget jeg, er avgjørende for vår evne til å overleve.

Også i så måte har helgenkongen Olav Haraldsson noe å lære oss - og hans monument skal minne oss om det.

Gudsrikets vekst er et under utenfor rekkevidden av menneskets krefter. Jesus gjør det klart at Gud selv driver fram sitt rike på jord. Av seg selv bærer jorden grøde. Det spirer og gror mens dag skifter med natt. Menneskets planer og innsats kan ikke drive fram grøden. Arbeid og hvile er livsrytmen i menneskets liv. Dag og natt er naturens livsrytme. Men selve veksten fra spire til strå, til aks og til fullmodent korn ligger bare under Guds kontroll. Hans rike vokser av seg selv. Det er lærdommen i denne liknelsen.

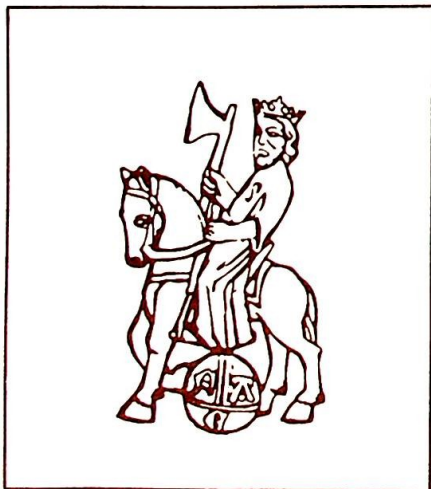
Men *en* ting er overgitt til mennesket som oppdrag. Kornet måtte sås i jorden før det ble fanget inn av Gudsrikets vekstlover. Det er Guds vitner på jord som har hatt det hellige oppdrag å så evangeliets såkorn ut i verden.

Det har vært mange slags såmenn i Guds rike. Vi minnes en av dem i dag, en som ble brukt av Gud til å få Gudsrikets sæd strødd ut i Norges jord. Olav den Hellige ble - med eller mot *sin* vilje - et redskap for Guds vilje til å rydde en akerfleck for Guds rike her i nord. Der Olav dro fram, lå det evighets såkorn igjen i folkejorden. Det lå nok mangt

annet også igjen, som ikke var av Gud. Det var hardtrampet mark, såvel som nysådd åkerland. Som oftest var det vel også Herrens tjenere i hans følge som var de egentlige såmenn. Hvor dypt de pløyde og hvor tett de sådde, vet vi ikke. Vi vet bare at et såmannsverk skjedde. En begynnelse var gjort.

Og så var resten Guds egen sak. Det ser kanskje ut for oss som om det var andre som hadde æren for veksten. Det ble reist kirkehus og bygget menigheter. Katolsk og luthersk presteskap har hatt ansvar for omtrent halvparten hver av vekstperioden. Andre såmenn er kommet til. Vi synes vi kan innkassere noe av æren for at det ble så mye igjen av kristendommens innflytelse i vårt land. Vi står og vifter med våre palmer.

Men så slår Jesus palmene ut av våre hender. *Av seg selv* bar jorden grøde. Hvordan det gikk til, vet vi ikke. Hverken fromme katolske bønner eller lutherske aksjoner og kirkeprogrammer kunne drive veksten fram på Guds rikes aker i vårt land. Det måtte gro nedenfra. Bare Gud selv og den jord han gav spirekraft til, har skapt forandringen: En

tyske bakere. I vel 40.000 tyske bakerier oppfordres kundene til å legge veksepengene i utplasserte bøsser. 1,7 mill. DM er blitt samlet inn på denne måten i de siste tre år. Pengene er bl.a. brukt til å støtte bakerier i de fattigste deler av Lima og andre prosjekter som er «hjelp til selvhjelp». KNA

VEKSTLOVER (Mark. 4, 26-29)

fullmoden aker der det før var øde jordsmonn, en kirke med ord og sakramenter og et Gudsfolk på kirkevei der det var hedenskap og liten respekt for menneskets verd. Men av seg selv kom det, d.v.s. av Gud kom det.

Og nå er akeren moden. Såmannens hensikt er oppfylt. Det som skjedde mens han sov og drømte, er at Guds plan ble til virkelighet. Guds folk er rede til høsten. Det er etter hvert blitt mange slags korn, sådd av vitner fra mange arbeidslag i Guds folk. Det er blitt sterkere fellesskap mellom kristne fra forskjellige leire. Det har vært en vekst mot enheten i Kristus. Men enheten må vokse fram nedenfra. Dette skjer bare ved Guds ånd.

Det er sjelden vi fatter sammenhengen mellom Guds aktivitet og vår passivitet. Men i dag blir vi minnet om at Gud driver sitt verk fram der mennesker slipper ham til og lar ham styre utviklingen. Vi ser hvordan menneskets egne krefter blir koblet ut av begivenhetenes gang. Vi går ofte i veien for Gud med vår iver. Derfor setter han oss ut av spill for at hans allmakt skal komme til. Guds egen vekst-

Presidenten i LVF kritiseres

Biskop Andreas Aarflot kritiserer den nylig valgte president i Det Lutherske Verdesforbund (LVF), den ungarske biskopen Zoltan Kaldy, fordi Kaldy ikke har grepet inn og hindret suspensjon av den lutherske prest Zoltan Doka. Presten har kommet med kraftig kritikk av kirkeledelsen i Ungarn, skriver avisen Dagen.

Aarflot har i klare ord kritisert det ungarske kirkestyret som suspenderte Zoltan Doka etter at han kom tilbake fra et syke- og studieopphold i Vest-Tyskland. Doka har i en lengre utredning rettet skarp kritikk mot biskop Zoltan Kaldy. NØP

kraft og bare den fører til en fullendelse av Gudsriket og en fullendelse av vår enhet som kristne. Som en moden aker står Guds folk og kirke i dag og venter på høsten.

Der kong Olav den Hellige en gang hjalp til å få kornet i jorden, der vaier i dag de modne korn i akset. Fra mange akerteiger i kirkelandskapet strekker de gyldne aks seg mot hverandre. Og vinden hvisker i aks og strå en sang om Guds barns enhet som en gang skal bli fullt synlig.

Det fortelles i legenden at kong Olavs menn en gang hadde ridd ned en moden aker på Sul. Kongen var lei for den skade mennene hadde gjort. Så red han selv en gang rundt hele akeren. Og kornet reiste seg igjen og stod like fint som før.

Det har nok vært tider da Guds rikes aker i Norge har vært tråkket ned i uforstand eller av vondskap. Men Guds Ånd har reist den opp igjen. La oss rekke hverandre hendene som kristne søsken og slå ring om den nedtråkkede aker. La oss be om at Gud må reise opp igjen det som er trampet til jorden, så den modne aker kan stå ferdig for Gud. Og likevel står den bare

med tanke på høsten. En moden aker er et vakkert syn, men hensikten er at kornet skal høstes og bli til brød eller annen næring. Og Kirkens enhet er avbildet ved at korn fra mange akker blir bakt inn i det ene brød. Teksten minner oss om at høsttid er frelsetid. Hele Gudsrikets historie blir sett under perspektivet: fra såtid til innhøsting.

Det er Guds lærdom til oss i dag:

- Kornet må sås for at det skal spire.
- Kornet vokser av seg selv ved Guds kraft.
- Kornets mål er at det blir modent.
- Den modne akers mål er å bli høstet.
- Guds rikes høst er alt begynt. Høsten er alt kommet.
- La oss være rede til å bli høstet inn til Gud.

*Som korn fra vide åkrer
ut over verden spredt
blir høstet inn og samlet
og er i brødet ett.
Slik la din kirke samles,
vår Gud fra hvert et sted
Så vi til ett forenes
i himmelrikets fred!*

AMEN

Kirkenes verdensråd støtter arbeid mot rasisme

43 grupper i Afrika, Asia, Australia, Europa og Nord-Amerika får 3,5 millioner kroner i støtte til arbeidet mot apartheid-regimet i Sør-Afrika hvor blant andre SWAPO får omlag 900.000 kroner.

Udåd i Polen

I midten av oktober skjedde en skjenselsgjerning i Polen da den 37 år gamle presten Jerzy Popieluszko ble bortført og myrdet. En kaptein i det polske sikkerhetspolitiet har påtatt seg ansvaret. Det har vært kraftige reaksjoner i Polen og en rekke andre land etter at udåden ble kjent. Over hele Polen er det

holdt messer for den avholdte prest og trofaste Solidaritetsforkjemper. Lech Walesa har manet til ro og bedt om at man ikke må la seg provosere til åpen kamp.

Selv om man tror at de polske myndigheter ikke står bak bortførelsen og mordet, er det vedgått at medlemmer av det polske sikkerhetspoliti står bak udåden.

6

RAGNHILD BUTENSCHØN:

Jeg vil ganske kort få si en takk. For meg har det vært en enestående og inspirerende oppgave å lage statuen av Hellig Olav. Da jeg gikk til oppgaven, leste jeg det jeg fikk tak i om Helgenkongen. I fremstillinger av ham ser man ham gjerne utstyrt med symboler og attributter, som til dels er forskjellig utlagt gjennom tidene.

Jeg valgte å se bort fra alt dette, og å fremstille den unge vikingekongen slik jeg forestiller meg ham da han kom hjem som 18-19 åring, etter å ha lært Hvite-Krist å kjenne i England og Frankrike, og ha blitt døpt i Rouen.

Jeg har sett for meg en ungdom, fylt av glød og unge krefter, ferdig til å legge sitt fedrene kongerike under seg og vende folket fra hedendommen til den nye tro.

Jeg har satt inn all jeg eier av evner og krefter for å få dette til. Om jeg har lyktes, får andre dømme om.

Noen ord om den teknikk og det materiale jeg har brukt.

Jeg har skjærebrent, slipt, bøyd og sveiset min skulptur av 6 mm tykke stålplater, så kraftig og solid skulle han være. For å unngå at statuen rustet, er den galvanisert innvendig og utvendig og derefter sprøytelakkert.

Til slutt må jeg få si en varm takk til min kirke og til biskop John Willem Gran, som ga meg oppdraget.

Biskop Gran sa en ting som som nok ikke mange billedhuggere får høre. Han sa: «Gud har skapt tiden, og han har skapt masser av den.

Så ta den tid du trenger.»

Det har jeg gjort, og ofte har jeg takket for de ordene.

CONFERENTIA EPISCOPALIS
SCANDIÆ

DEN NORDISKE BISPEKONFERANSE 7

I tiden 22. til 28. september holdt Den nordiske bispekonferanse møte på undervisningsstedet Stella Maris utenfor Helsinki i Finland. Under åpningsgudstjenesten, som fant sted i St. Henrik-katedralen i Helsinki, var den pavelige pronuntius for de nordiske land, erkebiskop Luigi Bellotti, til stede. Senere under møtet var kardinal Jan Willebrands, formann i Vatikanets Sekretariat for kristen enhet, biskopenes gjest og informerte om den siste utvikling innen økumenikken. Kardinal Willebrands var invitert til Finland av den ortodokse kirke.

To hovedtemaer stod på bispekonferansens dagsorden. Det ene gjaldt stillingtagen til dokumentet «Dåp, nattverd og embede» fra Kirkenes Verdensråd - de nordiske biskopers kommentar går videre til Enhetssekretariatet som skal utarbeide et svar på vegne av hele den katolske kirke. Det andre hovedtema gjaldt retningslinjer for tilpassing av den nye kirkerett til de lokale forhold i de syv nordiske kirkeprovinser.

Dokumentet fra Kirkenes Verdensråd er frukten av økumenisk samarbeid gjennom nærmere femti år hvor også

den katolske kirke har vært med.

Under bispekonferansens møte presenterte biskop Hubertus Brandenburg av Stockholm dokumentets kapittel om dåpen, biskop Gerhard Schwenzer av Oslo tok for seg nattverden og biskop Hendrik Frehen av Reykjavik behandlet embedet. I samtalene som fulgte, merket man seg med glede at det hersker vidtgående enighet mellom kirkene i synet på dåp og nattverd, mens det fremdeles er mange åpne spørsmål når det gjelder synet på embedet.

Biskop Hans L. Martensen gjorde sine kolleger oppmerksom på de økumeniske aspekter ved den nye kirkeretten som forplikter biskoper, prester og legfolk til å arbeide for enhet mellom alle kristne. Biskopene besluttet å utarbeide et skrift med retningslinjer i den nye kirkeretts ånd til orientering og hjelp for prestene i økumeniske spørsmål, særlig slike som gjelder sakramentsfelleskap.

En av de viktigste nyordninger i den nye Codex er biskopenes — og da særlig bispekonferansenes - utvidede lovgivningsrett. I praksis betyr det at det i mange saker er opp til den enkelte bispekonferanse -

ut fra de lokale forhold - å utarbeide de nærmere forskrifter på grunnlag av kirkerettens allmene regler. En rekke slike forskrifter eller retningslinjer ble utarbeidet under møtet - noen gjaldt prestenes liv og virke, andre legfolkets og andre biskopenes eget arbeid. Det ble bl.a. utarbeidet en rammeplan for pastoralpraktikum for de nordiske prestekandidater. Videre ble det besluttet at prester ved offisielle anledninger, - og også ellers - skal kle seg slik at de er gjenkjennelige som prester.

Biskopene bekreftet også alle katolikkers forpliktelse til å støtte menighet og bispedømme økonomisk ved frivillig søndagskollekt og ved kirkebidrag som i det minste bør tilsvare statskirkeskatten.

Videre reviderte bispekonferansen sine egne statutter i overensstemmelse med den nye kirkeretten og også etter ønske av flere biskoper, særlig biskop Gerhard Göbel av Tromsø, om en mer fleksibel og sakstjenlig arbeidsmåte.

Regnskapet for Fasteaksjonen 1984 viste en viss økning i forhold til fjorårets resultat. Det ble besluttet at neste års aksjon skal gå til utdannelse for barn og ungdom i Latin-Amerika.

Vest-Tyske fransikanere kritiserer Vatikanet

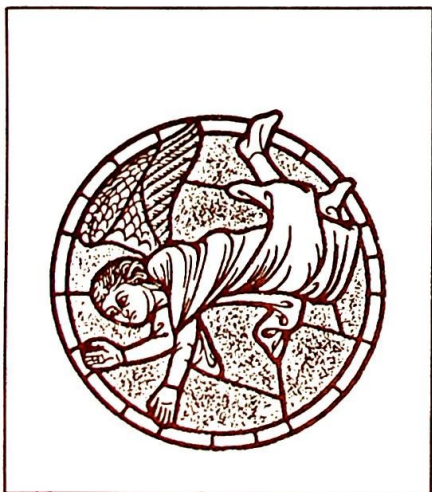
Mange katolikker i Vest-Tyskland har reagert på Vatikanets siste utspill vedrørende den såkalte «frigjøringsteologien». Spesielt har fransiskanerne gått hardt ut. Ifølge avisen *Die Welt*, har de protestert mot at enkelte sider av frigjøringsteologien blir klassifisert som marxistisk. I en uttalelse heter det

at de er glade for Vatikanets ord om at «undertrykkningen og nøden folkene i Latin-Amerika opplever» er utgangspunktet for frigjøringsteologien, men samtidig er de skuffet over at kirkelederne i Roma hevder at hovedpunkter i frigjøringsteologien er basert på marxistiske idéer uten å legge frem håndfaste bevis. Fransiskanerne skriver at frigjøringsteologene tror på en frelse gjen-

nom Jesus Kristus, ikke gjennom Marx og hans lære. Vatikanet blir beskyldt for å ha en typisk europeisk forståelse av frigjøring. Denne forståelsen har lite til felles med den latin-amerikanske. Der er ikke frigjøring et abstrakt begrep, men «de fattiges kamp for sin frihet». For de fattige som opplever urettferdigheten, har aktiv tro og konkrete handlinger forrang fremfor teori. (NØP)

Også mange enkeltsaker og beretninger fra kongresser og møter hvor de enkelte biskoper har representert den nordiske bispekonferanse, stod på dagsordenen. Den lange og allsidige liste over disse aktiviteter og engasjementer understreker den betydning bispekonferansen har for de nordiske katolikker.

Bispekonferansens neste møte skal holdes i Vadstena i Sverige fra 25.4 til 4.5 1985 - da kan man feire 25-års dagen for bispekonferansens opprettelse. I dag, som for et kvart århundre siden, er bispekonferansen det viktigste bindeledd mellom de nordiske katolikker og et uerstattelig «verktøy» for utviklingen av katolsk identitet i Norden. ●

----- Film

Stakkars lille store mann!

«HØVDINGEN» er en av de nyeste norske filmene på markedet. Den er blitt både rost og utskjelt, det siste vesentlig pga hovedrolleinnehaverens opptreden i Adams drakt. Og siden han også er regissør og har en ellers stor del av ansvaret for filmen, spør man unektelig seg selv om dette er ren spekulasjon eller en nødvendig forutsetning for filmens «budskap».

Nå har riktignok en kinosjef i Tønsberg skapt god reklame for filmen ved å uttale at han ikke vil vise den på sin kino, og mer skal jo ikke til for at billettene går raskt unna på de andre.

Nåvel, det var ikke akkurat derfor vi gikk for å se den, og Terje Kristiansens attributter hverken fascinerte eller distrahererte meg. Men opptatt av «kvinnofilm», var jeg nysgjerrig på hvordan denne rokking ved mannsmyten ville virke. Den «myke» mann var riktignok representert, ikke av Kristiansen, men av hans kones (nr. 2) nye lærerveen, som snilt tar seg av henne og hennes lille datter når ektemannen går amok med elektrisk sag og

det hele.

Kristiansen selv er ingen myk mann, han er en dott!

Det blir man kanskje av å være gift med et hespetre som hans kone nr. 1 — Vibeke Løkkeberg var dog et bedre valg — men heller ikke hans annet forsøk gjorde ham mer mandig i mine øyne.

Jeg skal her ikke gå inn på handlingen, men filmens «story» er forsåvidt alvorlig nok: Hva blir det av barna når pappaer og mammaer skifter partnere som andre skifter skjorte? Hva det ble av disse, var ekstremt, og burde få noen hver av oss til å tenke etter.

Løkkebergs og Kristiansens lille pike var forresten filmens beste skuespiller, selv om det denne gang ikke sier så meget. En ros skal forresten filmen ha: en praktfull fotografering av Norges natur (ikke Kristiansens!), og regien var til sine tider meget bra.

Men jeg må innrømme at da jeg forlot kinosalen, gjorde jeg rabbinerens ord til mine, dog med motsatt fortegn: han som hver dag takker sin Gud for at han er jøde og ikke kvinne (!) Jeg synes det av og til er flaut å være norsk, og takk Gud for at jeg ikke er MANN!

122.000 bibler til

Tsjekkoslovakia

50.000 bibler har allerede kommet frem til Tsjekkoslovakia i år. Kilder innenfor det tsjekkosllovakiske kirkerådet bekrefter at hele forsendelsen fra De Forende Bibelselskaper er kommet til Praha. Bibelselskapet regner imidlertid med å få sendt 122.000 bibler til Tsjekkoslovakia før året er omme. (NØP)

10.000 bibler til Sovjet

Baptistkirken i Sovjet vil snart motta 10.000 bibler fra De Forende Bibelselskaper. Forsendelsen kom i stand etter at hovedkontoret til Den russiske baptistkirken tok kontakt med Bibelselskapet. Mydighetene i Moskva har allerede gitt importtillatelse til hele partiet.

Biblene er for tiden under trykking i Stuttgart, og de vil bli sendt til Sovjet en gang på nyåret. Bibelselskapet og Den europeiske baptistunionen betaler forsendelsen.

(NØP)

Fredsprisen til biskop Desmond Tutu

9

Når Den norske Nobel-komité har utpekt generalsekretæren i Det sør-afrikanske kirkeråd som fredsprisvinner, har komitéen lagt vekt på Desmond Tutus posisjon som en samlende lederskikkelse i kampen mot apartheid i Sør-Afrika.

Desmond Tutu, 53 år, er biskop i Den anglikanske kirke i Sør-Afrika. At han er en uttalt representant for ikkevoldslinjen i frigjøringskampen, har betydd meget for Den norske Nobel-komité, — også for opinionen ellers i verden, som har hilst avgjørelsen velkommen. Prisen i år er på kr. 1.650.000.

Fjorårets fredsprisvinner, Lech Walesa, var en av de første til å gratulere den sør-afrikanske biskop. Ifølge Lech Walesa representerer Desmond Tutu «prinsippet for so-

sial rettferdighet, — helt i tråd med Kirkens lære.»

Biskop Gerhard Schwenzer uttaler til St. Olav sin glede over at valget falt på biskop Desmond Tutu og gjennom ham på alle hans landsmenn som uten å bruke vold setter alle sine krefter inn for å avskaffe rasediskriminering og opprette en fredelig sameksistens mellom de ulike folkegruppene i Sør-Afrika. Hvert forsøk på diskriminering, hver form for undertrykking på grunn av rase, religion, kjønn, alder eller sykdom strir mot Guds vilje. «Jeg gleder meg over at biskop Tutus innsats for menneskerettighetene på et kristent grunnlag fikk den anerkjennelse og verdensomspennende oppmerksomhet som fredsprisutdelingen medfører.» ●

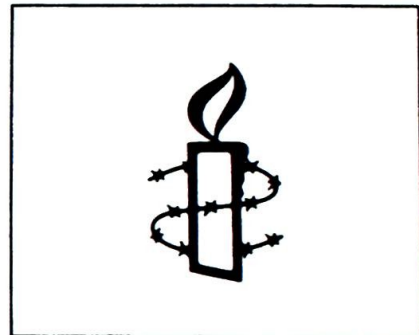
Afrikas selvstendighet en illusjon!

Etter å ha blitt uavhengig fra sine koloniland, har mange land i Afrika utviklet seg til å bli både udemokratiske og ofte helt totalitære stater. Tallet på afrikanske ettpartistater øker, som om det er den eneste måten å styre afrikanske land på. Vilkårlig fengsling og henrettelser uten rettergang er hverdagskost. Dette sier Akafwale Muyale, personlig

sekretær for generalsekretæren i Det all-afrikanske kirkerådet (AACC).

Videre mente han at det er en viktig oppgave for kirken å erkjenne at utvikling er en politisk sak som ikke oppstår uten at maktsp rsm l og sosiale problemer l ses. Han undret seg over hvorfor det er slik mange steder at b ndene dør av sult, når det er de som skal produsere maten....

N P

Katolske prester forfulges

To eldre kinesiske prester er ifølge meldinger blitt dømt til ti års fengsel for å ha «opprettet forbindelser med Vatikanet».... Den romersk-katolske biskop Gong Pin Mei har nå sittet i fengsel i 25 år. Nylig satte Amnesty International i gang en aksjon for ham.

AMNESTYNYTT

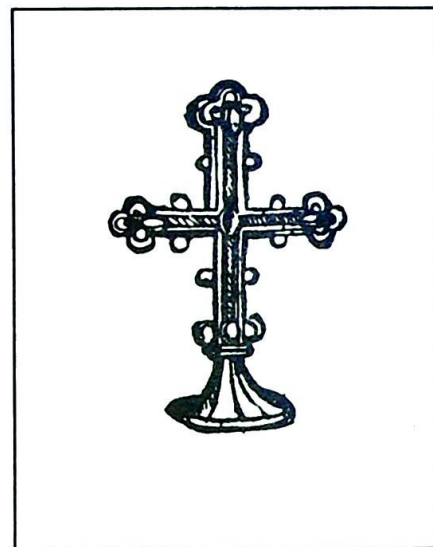
Kina: Samvittighetsfanger stadig fengslet, dødsstraff fortsatt utbredt

Massehenrettelser og fengsling av samvittighetsfanger i årevis - uten rettsaker - er fortsatt vanlige hendelser i den kinesiske folkerepublikken. Kina må derfor gjennomføre omfattende reformer dersom menneskerettighetene skal bli sikret i landet, sier Amnesty International i en omfattende ny rapport om forholdene i landet.....

Også tibetanske innbyggere er ved en rekke anledninger blitt arrestert ifølge den nye Kina-rapporten. Tidligere er tibetanere blant annet blitt arrestert for å bære fotografier av Dalai Lama, de tibetanske buddhistenes åndelige leder, nå i eksil... Blant de arresterte er en førti år gammel tibetansk munk. Han ble arrestert i 1981 for å ha ropt tibetanske slagord og sitter nå i fengsel i Lhasa, melder Amnesty.

AMNESTY NYTT

Dominikanerpater Toralf Norheim døde den 30. september, 72 år gammel. Han ble begravet fra St. Dominikus kirke i Oslo den 4. oktober. Søstrene i Lunden kloster, hvor pater Nordheim var en meget avholdt rektor fra 1973 og frem til sin død, sang under requiemmessen, og pater Finn Thorn holdt prekenen. Vi gjengir her den del av prekenen som var viet den uvrderlige innsats musikeren og komponisten Toralf Norheim har gjort for kirken i Norge. Med stillferdige ord tegner pater Thorn bildet av et nobelt, trofast og beskjedent menneske.

Det er et vellykket kristenliv som nå tar slutt. Vi, hans brødre i Dominikanerordenen, vet noe om det. I St. Dominikus kirke har han i en rekke år - inntil han ble kapellan hos søstrene i Lunden kloster - vært vår organist, som ved sin musikalske begavelse har bidradd til å skape høytid over våre gudstjenester. Og ikke minst gledelig er det at hans innsats for vår liturgi vil vedbli etter hans død. Da Det annet Vatikankonsil innførte folkespråket i liturgien, stod den katolske kirke i Norge overfor den kjempeoppgave å sette toner til våre norske liturgiske tekster. Den katolske kirke i Norge har hatt den lykke å ha i sin midte den mann som kunne ta seg av

denne oppgave. Pater Norheims komposisjoner til vår liturgi på norsk vil vedbli å leve. Det hører med når vi sier at det er et vellykket liv som nå er avsluttet.

Men hvor verdifullt dette enn er, så er ikke det den viktigste grunn til at det mer må være glede enn sorg som preger vår avskjed med ham her idag. Det mest verdifulle er gleden over den kristne tro som hans smil inn i døden vitnet om. Her må et navn nevnes: pater Ambrosius Lutz. Det falt seg slik at Thoralf Norheim som ung begavet pianist kom til å bli leieboer her i vårt kloster i Neuberggaten. Det førte til bekjentskapet med pater Lutz, og det ble til et livs-langt vennskap mellom dem.

De møttes i felles glede over verdiene i musikkens verden. Pater Lutz var pater Norheims forbilde og lærer som organist her i vår kirke. Men enda viktigere ble det fellesskap som bandt dem sammen i deres felles tro. Med pater Lutz' hjelperfant Thoralf Norheim veien til den katolske kirke. Så verdifull ble denne tro for ham at han tidlig følte kall til å etterleve denne tro i Dominikanerordenens broderskap. Straks krigen var slutt i 1945, dro han, sammen med pater Rieber-Mohn, til Frankrike, for å ta fatt på sin utdannelse til dominikanerprest. Jeg vet at han var inne på tanken om at det måtte medføre at han gav avkall på sitt liv som musiker. Det offer var han villig til. Men

IN MEMORIAM

11

det var ikke hans overordnede i Dominikanerordenen villig til. De ønsket, og la alt til rette, for at hans dominikanerkall kunne forenes med hans kall som musiker. Det gav patrene i Neberggaten deres fremtidige organist. Og det gav pater Norheim mulighet til, også som dominikanerpater, fortsatt å gi konserter som pianist såvel her i Norge, som ved flere konsertreiser til De forente stater og andre land. Og det gav ikke minst - som allerede nevnt - den katolske kirke i Norge, den fremtidige komponist av melodier til våre liturgiske tekster.

Det er alt dette som gir oss rett til å si at vår avskjed med vår kjære ordensbror, er avskjeden med et vellykket kristenliv som har vært båret oppe av den tro som var den indre glede i hans liv. Med apostelen Paulus kunne også han til slutt si: «Jeg har stridd den gode strid, fullført løpet og bevart troen.»

Vi lyser fred over vår bror Thoralf Norheims minne, og ber den nådige og barmhjertige Gud gi ham den evige hvile, og la det evige lys skinne for ham.

Han hvile i fred.

Pater
Thoralf Norheim O.P.
† 30. september 1984

Født på Notodden 24. mai 1912

1923 - 30
musikkundervisning i
hjembyen

1931 - 37
studier ved Musik-
konservatoriet i Oslo, med bl.a.
Halfdan Cleve, klaver (senere
også Nils Larsen), Arild
Sandvold, orgel og Per
Stenberg, kontrapunkt.

1939
debutkonsert i Oslo. Konsert-
turnéer i inn- og utland, - i
Europa, USA og Kanada.

1945
inntreden i dominikaner-
ordenen.

1945 - 52
teologi-, filosofi og musikk-
studier i Paris.

1952
presteviet

1952 - 73
organist i St. Dominikus kirke,
Oslo

Fra 1959
musikkanmelder i dagspressen.

Fra 1973
rektor for søstrene ved Lunden
kloster, Oslo.

Komponert to norske messer
samt annen gudstjeneste-
musikk. Hovedverk: Musikken
til «Norske Tidebønner» (1982)
Arbeidet like til sin død med
musikk til ny og utvidet utgave
av «Norske Tidebønner».

Kritikk av mannlig Gudsilde

I et foredrag i Hildesheim nylig kom den tyske teologen Magdalene Bussmann med kritikk av «det tradisjonelle Gudsbilde med mannlige trekk». Den likhet kirken forkynner, forblir ofte bare ord, hevdet hun. Det tradisjonelle Gudsbildet, som ensidig frem-

stiller Gud som mann, konge og far, er ikke i overensstemmelse med Bibelens budskap, hevdet Bussmann. Den guddommelige virkelighet har større dimensjoner - den omfatter også «det kvinnelige element i hele dets fylde».

KNA

12

Hilde E. Ruud:

*I oktober var det
seks hundre år
siden Vadstena kloster
ble stiftet.
Den hellige Birgitta
fikk ikke selv
oppleve
denne begivenheten.
Det skulle gå
hele elleve år
etter hennes død
før den store drømmen
om en ny klosterorden
gikk i oppfyllelse.*

Når man har passert Motala ved nordenden av innsjøen Vättern, får man i det fjerne øye på et kirkespir som rager høyt til værs over slettene i Østergötland. Det kan ikke herske noen tvil - det må være kirkespiret på den gamle klosterkirken i Vadstena. Man nærmer seg den gamle byen med både ærefrykt og spenning. Dette er altså den hellige Birgittas by.

Hvem var denne kvinnen som allerede mens hun levde, ble en legende? Det får vi vel aldri svar på, til tross for at mange gjennom tidene har forsøkt å løse gåten Birgitta. Særlig har man i det siste hundreåret fått en rik litteratur i Sverige, der Birgitta er studert og analysert fra forskjellige synsvinkler. Men den store mystiker er og forblir et mysterium, selv for moderne forskning og ekspertise.

En meget innflytelsesrik dame

Hun ble født i 1303, som datter av en av landets rikeste og mest betydningsfulle menn, lagmann Birger Persson i Uppland. Hennes mor, Ingeborg Bengtsdotter, tilhørte folkungaætten. Allerede tretten år gammel ble Birgitta giftet bort til Ulf Gudmarsson, også han

Kristen tro og lære i barnehagene

Vi har lest FADs «Retningslinjer for praktisering av Barnehagelovens formålsbestemmelser», og vi sitter igjen med et inntrykk av at «kristen tro og lære i barnehagene» egentlig er noe brysomt som det er nødvendig for departementet å begrense omfanget av. På bakgrunn av den på mange måter de-

BIRGITTA

en rik og mektig mann. De fikk åtte barn.

Som lagmann i Närke og Østergötland kom Ulf til å spille en ledende rolle i det politiske liv i datidens Sverige, og Birgitta fikk også viktige oppgaver. En tid var hun hoffdame for dronning Blanche av Namur, kong Magnus Eriksens hustru.

Birgittas liv faller naturlig i to hovedavsnitt: Det første omfatter hennes liv som hustru, mor og adelsdame i Sverige frem til året 1349. Da forlater hun Sverige - som enke - for å dra til Roma, hvor hun, avbrutt av en del reiser, forblir til sin død i 1373.

I sin utenlandsperiode blander Birgitta seg opp i storpolitikk, refser konger og oppfordrer Avignonpaven til å vende tilbake til Roma. Hvordan kunne denne kvinnen fra en utpost i Europa markere seg så sterkt i politiske spørsmål i en tid da kvinner etter alminnelig oppfatning ikke hadde mye de skulle ha sagt hverken i kirken eller i samfunnet? - Nyere historieforskning har imidlertid gitt et mer positivt og nyansert bilde av middelalderens kvinner. De var slett ikke så «undertrykt» eller «umælende» som tidligere antatt. I sin bok «La

strukturelle barnehagedebatt vi har bak oss, går det an å forstå at departementet har kommet i skade for å uttrykke seg slik. Istedenfor å ta utgangspunkt i at religion i barnehagen er noe positivt, ser det ut til at konfliktperspektivet i livssynsspørsmålene er den bærende tanke i departementets anvisninger. Konsekvensene er alvorlige nok. Så langt Finn Wagle i det pedagogiske tidskrift «Prismet».

Om barn og religion

Göran Tunström, forfatter av den nordisk-prisbelønte boken «Juleoratoriet» arbeider for tiden bl.a. med et skuespill - om Gud. I et intervju i Aftenposten sier Tunström bl.a.: «Jeg har gått rundt i skolene og spurt, for å finne ut hvordan barn av i dag forholder seg

til religion, og det er veldig interessant. I en skole med middelklassebarn var det nesten ingen som trodde på Gud. I en annen klasse med mange innvandrerbarn, greske og jugoslaviske og mange andre, var det stikk motsatt. Og det er ikke vanskelig å få ungene til å snakke om emnet.»

OG VADSTENA

femme au temps des cathédrales» har den franske historiker Régine Pernoud gitt flere eksempler på at kvinner gjorde seg gjeldende på flere viktige områder i det middelalderske samfunn.

Mystiker og helgen

På det ytre plan var Birgittas liv meget interessant og spennende. Likevel er det ikke som den aktive og stridbare kvinnen hun vil bli husket. Det er som ordensstifter, mystiker og helgen Birgitta har satt spor etter seg i historien. Hennes «indre liv» er meget mer spennende og fascinerende. Det er gjennom «Revelationes» - åpenbaringene - vi får kjennskap til hennes rike tankeverden. Heldigvis ble disse åpenbaringene skrevet ned, dels av henne selv, dels av hennes skriftefedre.

Som mystiker kan Birgitta sammenlignes med den samtidige Katerina av Siena og den senere Theresa av Avila. Allerede som barn henga Birgitta seg til bønn og meditasjon, og hun begynte å tale med Gud, Kristus, Maria og helgenene. De kontemplative stundene som nesten alltid endte i åpenbaringer, ble en kilde til visdom og styrke i hennes liv. Moderne forskere har analy-

Det første en legger merke til når en kommer inn i kirken, er en treskulptur av Birgitta, som skal være den mest portrettlike. Den forestiller en kvinne i moden alder med boken «Revelationes» i hendene. Der hun sitter, ser hun virkelig ut som en «treilig gumma» mer enn «ett helgon».

Islam dominerer Nigeria

Ifølge den katolske biskopen John Onaijikan fra Nigeria har muhammedanismen i landet utviklet flere militante særdrag, og denne militante holdning finnes også hos den nigerianske regjering. Man regner med at det finnes ca. ti millioner katolikker i Nigeria - det tilsvarer ca. ti prosent av landets befolkning.

KNA

14

sert disse visjonene for å finne en naturlig forklaring på dem. Var det virkelige åpenbaringer eller bare drømmer og tanker i en slags hypnotisk tilstand? For Birgitta hersket det ingen tvil - dette var virkelig kontakt med himmelske makter. Gjenom åpenbaringene fikk hun ny innsikt i og forståelse av egne og andres problemer.

Det var også under en slik visjon at Birgitta i 1345 fikk i oppdrag å grunnlegge en ny klosterorden. Allerede på 1300-tallet hadde forfallstendensene begynt å gjøre seg gjeldende i kirken. Franskekongen hadde tvunget paven til å flytte til fransk område for å få kontroll med pavemakten. Geistlighet og lekfolk tok det ikke så nøye med kristenlivet, og klostervesenet var inne i en nedgangsperiode. Tanken på kirkens fremtid opptok Birgitta meget, derfor var det så maktpåliggende for henne å få stiftet en ny klosterorden, som skulle reformere kristenheten.

I 1346 hadde kong Magnus skjenket det kongelige slott i Vadstena til dette formål. Men Birgitta kunne ikke grunnlegge et nytt kloster uten pavelegitimasjon. En ekspedisjon med enkelte av Sveriges fremste kirkelige representanter ble sendt avgårde til paven

Dyptgripende forandringer påkrevet

Samfunnet og det økonomiske system i Vest-Tyskland og andre vestlige land trenger en dyptgripende forandring, hevder biskopen av Hildesheim, Dr. Josef Homeyer. «Vi må over fra 'de mange godes samfunn' til 'det godes samfunn'. Bevisst avkall på oppnåelige goder fører til større frihet», sier biskopen. Historien viser at stadig mer tilfredsstil-

lelse på stadig flere områder fører i avgrunnen, mens askese og frivillig avkall ikke bare er til samfunnets beste, men også til beste for det enkelte menneske: der blir mer plass for godhet og nestekjærighet. Biskopen oppfordrer til å motarbeide «nytelser- og nytelsesideologien» og «et levestandardbegrep som kun regner med økonomiske størrelser». KNA

i Avignon. Dessverre uten resultat - en umåtelig stor skuffelse for Birgitta.

Munker og nonner under ledelse av en abbedisse!

Kanskje var hennes klosterplaner for dristige for datiden! Hun ville nemlig grunnlegge en felles orden for munk og nonne under ledelse av en abbedisse. Planen var to adskilte konventer som dag og natt skulle veksle på korbønnetjenesten i den felles klosterkirken. I nesten 20 år kjempet Birgitta for å få godkjent sin klosterregel. Pave Urban V gav en foreløpig godkjennelse i 1370, men først i 1378, fem år etter Birgittas død, stadfestet Urban VI den nye ordenen. Dermed lå veien åpen for etableringen av Vadstenaklosteret. En ny epoke ble innledet for klosterlivet i Sverige og resten av den vesterlandske kristenhet.

Birgittas orden fikk mange avleggere i land som Danmark, Norge, Estland, Italia, Tyskland, Nederland og Belgia. Senere kom ordenen til England, og en ny gren ble på 1600-tallet opprettet i Spania.

Med reformasjonen var det slutt for birgittaklostrene i Nord-Europa. Det vitner om

Vadstenaklostrets enorme betydning at dette var det siste kloster som ble stengt i Sverige, - så sent som i 1595.

Et senter for den katolske kirke i Sverige

Hva er Vadstena i dag? Lever byen kun på minnene om den hellige Birgitta og hennes klosterorden? - Visst er det mange minner om det gamle klostersamfunnet. Ved Vätterns bredd under store, skyggefulle løvtrær ligger de gamle klosterbygningene. De tilhører nå en stiftelse og fungerer som konferansesenter og hotell, - gästhemmet. Klosterkirken, - Blåkyrkan, - står der fremdeles, for et par år siden ny-restaurert. Etter nordiske forhold er den stor og rikt utsmykket. Det første en legger merke til når en kommer inn i kirken, er en tre-skulptur av Birgitta, som skal være den mest portrettlike. Den forestiller en kvinne i moden alder med boken «Revelationes» i hendene. Der hun sitter, ser hun virkelig ut som en «trevlig gumma» mer enn «ett helgon».

Det mest severdige i kirken er den hellige Birgittas relikvieskrin, som oppbevares i brødrekoret. Dette skrinet skal ifølge tradisjonen inne-

Bannlys pornografi!

De katolske biskopene i Vest-Afrika har i en henstilling til sine regjeringer bedt om at all import og produksjon av pornografi blir forbudt. Møtet i Enugu, som samlet 270 delegater fra kirke og høyere embedsverk, uttrykte bekymring over det omfang import av blader, bøker og filmer med pornografisk innhold har fått i de vestafrikanske landene.

(NØP)

Sør-Afrika dreper i Namibia

Fire ble drept og to skadet da sør-afrikanske soldater nylig tok seg inn i en landsby i Karango-regionen i Namibia. Dette hevder Hans Rohr, lederen for Namibias største kristeligdemokratiske parti. Soldatene går meget hardt fram under sin leting etter SWAPO-geriljaen. I Owambo-provinsen

ble to barn drept og to skadet da sikkerhetsstyrkene skjøt med bombekaster inn i en landsby. Hans Rohr har henvendt seg til Sør-Afrikas statsminister Peter Botha for å få slutt på voldshandlingene.

(NØP)

15

holde ben fra Birgitta og hennes datter Katarina. Historien om skrinet og transporten av Birgittas legeme tilbake til Sverige er interessant. Etter hennes død i Roma i 1373 ble hennes legeme ført i et slags triumftog gjennom Europa tilbake til Sverige og Vadstena. Allerede i sin levetid hadde hun fått ry som helgen, og det tok bare atten år etter hennes død å få henne kanonisert.

Birgittas navn er ikke bare knyttet til den gamle klosterkirken og klosteret. Hennes ånd lever fortsatt i Vadstena, - i dag representert ved birgittasøstrene. Etter århundrelangt fravær er de atter på plass i Birgittas by. De tretten søstre som i dag holder til i Vadstena, lever fortsatt etter Birgittas regel, der tidebønnene, meditasjonen og messen er de vesentlige elementer. Søstrene er lett kjennelige i sin brune ordensdrakt med det svarte sløret og den merkelige kransen som skal symbolisere Kristi tornekrone og sårmerker. Deres livsoppgave er å følge Kristus i bønn og nestekjærlighet. Den moderne kirken er enkel, men lys og romslig. Søstrenes økumeniske sinnelag er overbevisende, likeledes deres gjestfrihet.

Det er noe eget ved Vad-

stena, som hvert år tiltrekker mange turister. Likevel er byens atmosfære så langt fra turistpreget. En nesten kontemplativ ro hviler over denne middelalderbyen. Et besøk her gir en åndelig vitamin-innsprøytning og virker som en inspirasjonskilde. «Vadstena er sentrum for den katolske kirken i Sverige» sier en av søstrene.

Den hellige Birgitta fikk aldri leve og virke som nonne i Vadstena, men hennes drøm om et kloster der, bygget på hennes egen regel, ble realisert. Til slutt vendte hun også hjem til det klosteret hun i sine visjoner hadde møtt. Vadstena står som et minnesmerke over denne visjonære, men samtidig jordnære kvinnen, som i sannhet ble en «Herrens tjenerinne.» ●

Kvinnenes stilling i kirken - Amerikansk hyrdebrev under forberedelse.

De nordamerikanske biskoper planlegger to nye hyrdebrev, det ene om økonomiske spørsmål, det andre om kvinnenes stilling i kirken. På samme vis som landets politikere er blitt tvunget til å minke den ideologiske avstanden til kvinnelige velgere, må også landets biskoper gjøre en kraftanstrengelse for å øke forståelsen for de katolske kvinner som er misfornøyd med den institusjonelle kirke. Hyrdebrevformen har fått ny betydning, men arbeidet er beregnet å ta minst tre år.

Det er flere årsaker til den misnøye som råder såvel blant ordenssøstre som blant lekfolk. Mange kvinner, både i og utenfor ordenssamfunnene, opplever det som smertefullt at de er utestengt fra alle embeter, inklusive presteembete. Mange gifte kvinner er ille berørt av kirkens tradisjonelle syn på fødselskontroll. Kvinnene, som utgjør halvparten av menneskeheten og halvparten av kirken, gjør stadig sterkere krav på like rettigheter.

Utviklingen har hittil ikke vært uten spenninger, og selv har kvinnene valgt ulike handlingsmønstre. Noen har kjent seg så fremmedgjort at de ikke lenger har greid å delta i kirkens sakramentale liv. Men et betydelig antall har inntatt sitt standpunkt i lojal opposisjon, og det er som aktive medlemmer de har fastholdt kravet om at mennene bør avstå fra slike privilegier i form av mannlig hierarki og patriarkalsk klerikalisme. Disse kvinner tror at deres kamp ikke bare gjelder kvinnenes likestilling som sådan, men at den også vil øke evangeliets troverdighet i verden av i dag.

SIGNUM

Unødvendig bokutgivelse

I sin anmeldelse av «Paven må dø» skriver Bjarte Botnen i *Vårt Land* bl.a.: «Gyldendalsjef Andreas Skartveit sa en gang på sensommeren at selv om tallet på bokutgivelser skjæres ned, så skulle man nok få med seg de viktigste. Det kan han trygt si, og Gyldendal kunne gjerne ha droppet en bok til uten at

høsten hadde blitt noe dårligere, og det er 'Paven må dø' av David A. Yallop».

Avslutningen på Botnens anmeldelse er heller ikke særlig positiv: «Paven må dø» er også kommet ut i Bokklubben Nye bøker!! Det er med andre ord ikke bare den økonomiske ledelse i Vatikanet det er noe i veien med.»

Diplomatiske forbindelser mellom USA og Vatikanet motarbeides

Mer enn ett dusin nasjonale religiøse grupper har gått sammen for ad rettens vei å få satt en stopper for de diplomatiske forbindelser mellom Vatikanet og USA. Robert Maddox, formann i foreningen «Forenede ameri-

16

Wera Sæther/Claes Tande:

ÉN BOK

Wera Sæther:

Hvis denne boken er redelig, da har jeg vært uvitende. Under lesningen kunne jeg, i lamslåtte øyeblikk, bare såvidt tro på Jesu Kristi nærvær i den kirken som kalles *katolsk*, som er katolsk; den kirken som også jeg er. For i 'Paven må dø' fremstår denne kirkes sentrale hierarki som de reaksjonære og livsfjendtlige intrigers sted, som de korruperte finansielle transaksjoners hus. En nesten komisk kamp mot kvinnen, kroppen og kjønnet blir avslørt, som om all synd bor i kroppens nære lidenskap, i de intime og mer eller mindre hengivne berøringer. Igjen og igjen maner David Yallop, forfatteren, oss til å være like oppmerksomme på bankhvelvingen som på kroppens åpninger; synden er alliert med pengene og deres makt.

Døde han, eller ble han drept?

David Yallop, med grundig erfaring fra praktisk kriminalforskning, især i England, ble invitert til Vatikanet for å undersøke omstendighetene omkring Pave Johannes Paul den I's død i 1978. Nå har han levert fra seg en beretning, som både er inderlig og beskt dramatisk, om denne paves posisjon i Vatikanet og om Vatikanets posisjon i Italias ugjennom-siktlig finanspolitiske spill.

En pave dør plutselig og helt uten forvarsel; hvordan dør han, når dør han, hvorfor dør han akkurat da, hva var skjedd før han døde, hva holdt han på å forberede da han døde, og hva skjedde da han var død? Kunne det være slik at noen ønsket, ja for sitt livs og sin løgns skyld trengte, hans død akkurat da? Døde

han, eller ble han drept? Og hvis han faktisk ble drept, hvilke konsekvenser har det for Den katolske kirkes troende?

Det er drapets motiver som avslører drapets alvor. Hvis en forvirret mann dreper enn annen, selv en pave, betyr det meget for Vatikanets analyse av sine sikkerhetstiltak. Men hvis en helt beregnende mann, eller en gruppe beregnende menn (og kvinner), dreper en pave i vinningsøyemed eller for å skjule sannhet som ikke tåler dagslys, da trengs en helt annen og omfattende analyse av sosial virkelighet og av sannhet. Da dreier det seg om en offentlig, ja, om en politisk handling, og ikke om en høyst privat og patologisk gest. Det er en slik offentlig motivasjon bak mordet på Pave Johannes Paul den I. som denne kriminalforskeren ikke bare antyder, men postulerer.

Kunnskap om kirken snørt inn i maktpolitiske intriger kommer her som en 'tyv i natten' og tar fra en restene av illusjon om redelighet og ikke-korrupsjon i menneskenes verden.

Solidaritet med verdens fattige

Hva skjedde i september 1978? En pave var nylig blitt innsatt. Fra første stund av forkastet han pavedømmets rikdommer, han ville komme som et feilbarlig menneske til skarene av feilbarlige mennesker. Albino Luciani, som han het, stammet fra enkle bondekår, fra en from mor og en sosialistisk far. Han trodde fullt og fast at Jesus Kristus ble menneske som en fattig, og han visste at menneskenes verden først og fremst er de fattiges verden, der de fleste mangler

brød og ris. Derfor ville han ikke utstyres i kongeprakten, han unngikk noen av de tradisjonelle feiringstegnene under innsettelsen, men Vatikanets formbevisste menn ville ikke la ham 'frigjøres' helt. («Semper idem»), Alltid det samme; slik skulle det praktiseres i tingenes som i moralutlegningens domene. Pave Johannes Paul den I. ville imidlertid arbeide for fornyelse og forenkling, for rettferdighet og maktfordeling. Ikke bare for prestene, ikke bare for mennene, men også for de vanlige menneskene, også for kvinnene. Millionene av troende i de fattige landene skulle få delta i «ecclesia itinerans» som vandrere i Gud og til Gud.

Noen oppfattet tidlig at denne paven ville gjennomføre en 'livsrevolusjon' ut fra sin sans for stillhet og de små ting. Han var bunn-ærlig, han ville renske opp i de mange forgreninger av makt og dulghet i Vatikanets seksualetiske og finansielle sfærer.

Etter 33 dager døde mannen Albino Luciani. Helt stille, liksom av et hjerteattakk. Det ble diagnosen, stilt på sviktende grunnlag, for ingen utvendig undersøkelse kan påvise et slikt angrep, og Vatikanet avsto obduksjon. Tvert imot ble liket balsamert forbausende fort. Og denne paven hadde lavt blodtrykk, noe som er en kontraindikasjon for hjerteattakk. Det er blitt påvist løgner fra leger, fra førstesekretæren. Hvorfor? Hvem skjulte hva, for hvem og hvorfor? Uansett spørsmålet om mord er dette et gyldig spørsmål om redelighet.

David Yallop er fullt overbevist om at Pave Johannes Paul den I. ble

kanere for skille mellom kirke og stat», sier at det ikke er rett at én trosgruppe skal ha spesiell og enestående forbindelse med De forente staters regjering med formell, kontinuerlig tilgang til USA's president og andre høytstående regjeringsmedlemmer på en måte som ingen andre religiøse grupper har. Maddox var «religiøs kontaktperson» for tidligere president Jimmy Carter. (NØP)

Kirken bør se på gjeldskrisen
Den internasjonale gjeldskrisen bør drøftes i kirkelige fora. Gjeldskrisen er hovedgrunnen til at fattigdommen i den tredje verden fortsatt øker, ble det hevdet på et seminar som De forenede metodister nylig holdt. John Ca-

vanagh fra Instituttet for politiske studier i Washington D.C. sa at institusjoner som styrer verdensøkonomien, spesielt Det internasjonale pengefond (IMF), ikke lenger er i stand til å løse gjeldskrisen på egenhånd.

NØP

- TO MENINGER

17

«Hvis denne boken er redelig, da har jeg vært uvitende,» skriver Wera Sæther i sin anmeldelse av David A. Yallop's bok «Paven må dø».

drept mellom den 24. og den 25. september 1978, like før et viktig møte med en amerikansk utenrikskomisjon for befolkningskontroll, og på et tidspunkt da han holdt på å avsette noen av de mest reaksjonære kardinaler, biskoper og prester som altfor lenge hadde praktisert et mer eller mindre korrumpert «Semper idem». Noen av disse styrte Vatikanets finanser, som var sterkt innsnørt i et nettverk av mafia og P2, en frimurerlignende organisasjon med enorm politisk og finansiell makt i Italia og i Sør-Amerika og med ett hovedsiktemål: å kjempe mot kommunismens utbredelse og især mot en kommunistisk regjering i Italia.

Vatikanets 'synder'

Det er et sviende materiale David Yallop presenterer over Vatikanets 'synder', ikke med kvinner, men i utallige bankhvelv, i transaksjoner på alle slags snedige måter med de mest brunblå samfunnskrefter. I sitt

arbeid som biskop i Nord-Italia, hadde Albino Luciani tidlig antatt at Vatikanets bankmoral var lav. Han hadde forgjeves forsøkt å tale imot den. Som pave ville han rydde opp i 'spillebulene'. Og det var en røverhule han kikket inn i, en røverhule han ville undersøke nærmere. Men han rakk det ikke, slik han heller ikke rakk å revidere Humanae Vitae's absolutte ord mot kunstig prevensjon, en pinsel især for fattigfolk.

Denne paven av 33 dagers virksomt arbeid var en provokasjon for «the establishment» i og utenfor Vatikanet: Kardinal Cody i Chicago skulle ikke lenger få jukse til seg millionbeløp, leder for Vatikanbanken, biskop Paul Marcinkus, skulle avsettes; han arbeidet altfor nært sammen med bank/mafiafyrster som Roberto Calvi i Milano, han som senere ble 'selvmyrdet' i London. Og kjerneaktøren bak denne politiske finansmakten var 'stormesteren' for P2, den av Vatikanet sterkt aner-

kjente Licio Gelli, nært forbundet med militærregimer i Uruguay og Paraguay og med generalen som var ansvarlig for Argentinas dødsskvadroner, han som sørget for tusener av 'forsvunne'.

Det er umulig for en legkvinne å fatte omfanget av og motivasjonen for den økonomiske fordekthet som må ha foregått i og rundt Vatikanet i 1970-årene. Det er helt umulig å gjenkjenne mannen fra Nazaret og de fattiges kirke i disse uhumskheterne. Eiendom er problematisk ut fra Evangeliet, det er ikke eiendom som helliggjøres der. Å opprettholde uhelderlig eiendom må være enda mer problematisk for Guds menn; selv om det kan hevdes at eiendom per se er uhederlig, for alt er Guds og alt er alles.

Jeg våger å tenke at pengesyndene i verden er langt gruffullere enn syndene i sengen, så fremt disse ikke er voldens synder. Om en fattig kvinne bruker p-pille, blir ikke mange sjeler skadet. Men om kirkens establishment hvitvasker mafiapenger eller bidrar til å opprettholde et undertrykkende styresett i et bispedømme eller i en nasjon, da skades uendelig mange, og aktørene blir ikke oppfordret til å skrive sine synder da! For deres gjerninger blir ikke kalt synd. Mon ikke den farlige synd skjer gjennom tanke og utpekulert sinn langt mer enn gjennom kroppens utfoldelse og dens seksualitet, det er hovmotet som er ødeleggende, langt mer enn det som kalles 'lyst'.

Ingen ufeilbarlig tekst

Mannen som bad og bad for en 'ny kirke', en kirke for alle og for de elendige, måtte dø. 'Butikken fort-

Deilig - og typisk L'osservatore Romano

Under overskriften «Oppklaring» finner vi følgende tekst i L'osservatore Romano: Vi er blitt gjort oppmerksom på at en viss «biskop Lorenzo de Valitch», angivelig «rektor ved

18

setter som før - takket være et mord', skriver David Yallop. Hvem drepte ham, ifølge forfatterens antagelser? Ingen vet det; kanskje noen fra den italiensk/amerikanske mafia, kanskje noen fra P2, kanskje noen fra kurien. Og kanskje spørsmålet om gjerningsmannens identitet ikke er avgjørende, annet enn for dette menneskes sjel overfor Gud. Kanskje er det heller ikke helt avgjørende om paven faktisk ble drept. For den egentlige utfordringen er denne: Hvilken kirke tror vi på, hvilken kirke vil vi tro i? Hva er Jesu Kristi lære og handling i vår helt urettferdige og helt pinte verden under de gamle menns styresett og dødsvåpenes stadig økende trussel?

Den polske paven fortsetter forgjengernes politiske og seksualeitiske verk, for Humanae Vitae og for Opus Dei. For Solidaritet i Polen og mot frigjøringssteologene i Sør-Amerika. Det er et klart mønster i hvilke samfunnskrefter Vatikanet nå allierer seg med, skremmende for noen av oss, siden brun og blå terror og undertrykkelse ikke fordømmes like sterkt som den røde. Det må være fordi de brune og blå ofte sier Gud, Gud. De erklærer seg ikke ateistisk, hva de enn praktiserer.

'Paven må dø' er David Yallops tekst, hans meget grundige analyse av et stillferdig dødsfall som kan skjule et intelligent mord. Denne teksten er ikke ufeilbarlig, men det skulle pålegges enhver lesekyndig katolikk å lese den. Den stiller spørsmålet om kirken i verden og kirken i Jesus Kristus på en både klar og høydramatisk måte. Vi vet at Jesus hev pengevekslerne ut av templet, vi vet at hans miskunn med de elendige

International University of Higher Studies for God i Albania skal være tildelt en ærestitel. Vi ønsker på vår side å gjøre oppmerksom på at der ikke finnes noe slikt universitet godkjent av Den hellige stol - heller ikke finnes der noen katolsk biskop ved navn Lorenzo de Valitch.

var endeløs og en provokasjon for skriftlærde og fariseere. Han snakket ikke anstendig og byråkratisk, men kraftfullt og nært. Forferdende ufor-siktig snakket han om fattige og rike. Alt dette vet vi, og det er det vesentlige, selv om vi ikke vet om Pave Johannes Paul den I. faktisk ble myr-det.

David Yallops bok er båret av humor og en stor kjærlighet til oss feilbarlige, også av et inderlig forhold til mannen fra Nazaret og til Albino Luciani, den ydmyke. Ikke sjelden lyser det mer redelighet frem fra 'verdens' grundige analyser enn fra in-trakirkelige formaninger. Det er så lett for oss alle 'der inne' å ønske oss litt hvithet, litt av den pavelige 'ufeilbarlighet'. Men for Guds åsyn er kanskje det menneske 'hvitest' som vet at hun/han er neddyngnet i søle.

Claes Tande:

I løpet av de siste årene er det blitt utgitt en rekke bøker som handler om begivenheter bak kulissene i Vatikanet. Enkelte av dem er gode og vederheftige, mens andre er ganske useriøse og fantasifulle utnyttelser av folks nysgjerrighet på området. David A. Yallops «Paven må dø» tilhører klart denne seriøse kategori.

Disse bøkene kan leses som kriminalhistorier. De utgir seg for å være absolutt sannferdige. Det skal handle om oppsiktsvekkende og helst skandaløse forhold innen kirken som forfatteren angivelig har utforsket ved tålmodig detektivarbeid i måneder og år. Noen bøker har billedmateriale, noteapparat og lange lister over

Nei til klassekamp

Pave Johannes Paul II foretok i midten av oktober en reise til Den dominikanske republikk sammen med bl.a. generalen for jesuiterordenen, kardinal Kolvenbach.

Marxisme og begrepet klassekamp må ikke styre Den katolske kirkes støtte til de fattige, sa pave Johannes Paul II i en tale til 100.000 fremmøtte i Den dominikanske republikk.

kilder som skal underbygge inntrykket av absolutt troverdighet.

Yallops «Paven må dø» er ikke den mest velskrevne bok i kategorien, men dyktig markedsføring og en eksplosiv doktrine (at Pave Johannes Paul I ble myrdet, og det var en «inside job») har gjort den til genrens hittil største salgssuksess.

Yallops metode er illustrerende for genren: Hans viktigste kilder er personer som ikke våger å stå fram, sier han. At de er anonyme er «en talende kommentar til forholdene i Vatikanet» (s. 8). Andre viktige kilder er døde, f.eks. kardinal Benelli, som tillegges særlig oppsiktsvekkende ut-sagn og standpunkter. Dessuten navngis over hundre personer og institusjoner som skal ha hjulpet forfatteren. De færreste lesere kan gi seg til å kontrollere denne listen. Selv bor undertegnede i Vatikanet, og kan derfor forsikre at hans professor i fundamentalteologi, p. Gerald O'Collins SJ, slett ikke har hjulpet Yallop hverken med tesen om pave-mordet eller bokens øvrige skandalehistorier. Heller ikke mitt universitet (Gregoriana) eller min arbeidsplass (Vatikanradioen), eller Vatikanets pressekontor ved mgr. Panciroli eller noen annen har gitt forfatteren en slik assistanse.

Det mangler ikke virkelighetstro detaljer i disse bøkene. I Richard Hammers bok «The Vatican Connection» (1982), om hvordan Vatikanet og mafiaen samarbeidet om en storsvindel tidlig på 1970-tallet, beskrives korrekt trappeoppgangen i pavepalasset opp til Vatikanbanken. Men en kjenner av Vatikanets geografi og nære historie finner også detaljer som avslører forfatteren: Etter

- Kirken vil gi generøs støtte til arbeidet for alle dem som ikke har noe, sa paven. Han kritiserte imidlertid den såkalte frigjøringssteologien. - Dette viktige arbeidet må gjøres innenfor evangeliets rammer, som forbyr metoder som hat og vold, sa pave Johannes Paul II.

Flere liberale teologer i Latin-Amerika har brukt en marxistisk analyse i sitt religi-

øse arbeid, og frigjøringssteologene mener at fattigdom er nært knyttet til klassekampen.

Sosial endring bør ikke skape systemer som fratår mennesket dets frihet, og som skaper ateisme og materialisme, sa paven til menneskemengden. VÅRT LAND

Filipinsk kardinal til Kina

Erkebiskopen av Manila, kardinal Jaime Sin, har besøkt Kina i oktober. Det er første gang på mange årtier at en katolsk prelat besøker landet. Man håper at besøket vil bidra til en oppmykning av forholdet mellom Kina og Vatikanet. CATOLIC HERALD

at Hammers helter er kommet seg opp ovennevnte trapp, går de inn på skurkens, kardinal Tisserants kontor. Denne kardinalen både bodde og arbeidet i bygninger flere kilometer fra pavepalasset. - Yallop overtar historien om Vatikanet og mafiaen (s. 49 ff.), men de fleste detaljer som avslører Hammers versjon, har han utelatt.

Skandaler

Yallop gjør flittig bruk av skandalehistorier som fra før er kjent fra annet hold - både slike som «det er noe i», og andre som har sitt opphav i fantasiens verden. Det er på en måte imponerende hvordan han klarer å trekke inn så mange av disse historiene og knytte dem til sin prosedyre. For å få til dette, må han operere med hele seks mulige mordere, den ene mer usannsynlig enn den andre.

Kardinal Cody av Chicago er ett eksempel. I årene før han døde, pågikk det en regelrett kampanje mot ham, anført bl.a. av presten og forfatteren Andrew Greeley. Det ble antydning klanderverdige forbindelser med kvinner og med penger. Kardinalen var upopulær i vide kretser pga. sin autoritære lederstil, så få forsvarte ham særlig helhjertet. Denne lokale amerikanske skandalehistorien utbroderer Yallop maksimalt (s. 195ff), og klarer å knytte den til sitt mord på Paven ved å utstyre Cody med motiv (Paven aktet å fjerne ham) og de nødvendige midler (en egen mafia dypt inne i Vatikanet - menn som stadig hadde adgang til det pavelige kvarter, s.313).

Andre historier Yallop klarer å få med, kan han ikke knytte direkte til

sin mordteori. Det gjelder slike påstander som at pave Pius XII var en forbundsfelle til Hitler (s. 102f.), at Vatikanet var med på å skaffe Argentina Exocet-raketter i 1982 (s. 297), og at den nåværende pave har pøst millioner av Vatikanets dollar inn til «Solidaritet» i Polen (s. 272, 320).

Vatikanets finanser

Yallops fremstilling av det han kaller «Vatikanet A/S» er en blanding av fakta, antagelser, spekulasjoner og bakvaskelser, tydeligvis sammensatt med hjelp av det vell av bøker og artikler som er blitt skrevet om Vatikanets finanser i det siste.

Vatikanets bank, Istituto per le Opere di Religione (IOR), har jo vært innblandet i to større italienske bankskandaler det siste tiåret, og begge er fremdeles hyllet i mystikkens slør. Vatikanets eget hemmelighetskremmeri rent generelt formelig inviterer til spekulasjoner.

Yallops beskrivelse av Sindona-affæren (1974) og Calvi-affæren (1982) er ingen god kilde for den som virkelig vil informere seg om disse ting, selv om meget av det han skriver har en viss bakgrunn i virkeligheten. Hans egen viktigste kilde, som han velger og vraker fra og bruker slik det passer best, synes å være Rupert Cornwalls «God's Banker» (1983). Selv om Cornwall også har sine feil, (bl.a. virker det som han tror på Hammers historie om mafiaen), synes denne boken å være ganske pålitelig og seriøs.

Andre skildringer av Vatikanets finanser er mindre troverdige. Ex-jesuitten Malachy Martin gir en beskrivelse av Sindona-affæren i «The Final Conclave» (1978) som er full av feil og meget tendensiøs. Filmen «Kardinalen», som gikk på norske kinoer ifjor, bygger på en roman «med bakgrunn i virkeligheten», og handler om Vatikanet og mafiaen

Zimbabwe: Muzorewa frigitt
Tidligere statsminister, biskop Abel Muzorewa, er frigitt og kan, ifølge Zimbabwes innenriksminister Moven Mahachi, gjenoppta sitt politiske arbeid. Muzorewa ble fengslet for et år siden uten dom, fordi han foretok en reise til Israel. Statsminister Robert Mugabe fryktet for at han søkte hjelp fra

Israel til å styrte regjeringen. Den metodistiske biskopen var statsminister i daværende Zimbabwe-Rhodesia i den korte mellomperioden før uavhengigheten. Inntil han ble arrestert, ledet han opposisjonspartiet UANC. (NØP)

80.000 personer i
interneringsleire i Uganda
I Uganda blir rundt 80.000 mennesker holdt innesperret i spesielle interneringsleire, hevder kardinal Emmanuel Nsubuga. De blir internert uten særskilte anklager, og som eksempel på dette kunne kardinalen vise til et tilfelle hvor fire prester og 50-60 troende ble arrestert i katedralen i Kampala. (NØP)

20

som samarbeider om smugling og svartebørs rett etter krigen. Den har ingen forankring i virkeligheten.

Morderne

Yallop risikerer ikke så mange rettsaker med sine seks mordmistenkte. Tre av dem, kardinalene Cody og Villot, og bankieren Calvi, er døde. Finanshien Sindona er bak lås og slå, og lederen for den fascistiske lovsjen P2, Licio Gelli, er ettersøkt og er gått i dekning. Da gjenstår bare erkebiskop Marcinkus, Vatikanbankens sjef, som i Calvi-affærens etterdønninger gjør sitt beste for å unngå rampelyset.

De som ønsker å tro at Sindona, Calvi og Gelli ville rydde Johannes Paul I av veien, klarer kanskje å slutte seg til de motiver Yallop tilbyr. Litt verre blir det å tenke seg at de hadde agenter i Vatikanet til å gjennomføre mordet og etterpå forhindre etterforskning. Enda vanskeligere blir det å forestiller seg at morderne kunne få langvarig glede av forbrytelsen all den tid de ikke kunne kontrollere hva slags pave konklavet ville velge i neste omgang.

Yallop forsøker å gi svar på alt dette. Oddsene angående neste pave mener han var på mordernes side - hvem som helst av de 110 kardinalene ville være å foretrekke fremfor Johannes Paul I (s. 161), kanskje med unntak av kardinal Benelli og noen andre.

Det mest oppsiktsvekkende motiv utstyres statssekretæren i Vatikanet, kardinal Villot, med. Han oppdaget ifølge Yallop at paven aktet å oppheve Paul VI's avvisning av prevenasjon, og dessuten at paven aktet å utnevne Benelli til ny statssekretær.

Erkebiskop Marcinkus' motiv er nesten troverdig i sammenligning: Penger og makt. Yallop unnlater ikke å nevne at amerikaneren ble født i Chicagos forstad Cicero på den tid da gangsterkongen Al Capone regjerte der. Dette var hans barndomsmiljø. Dessuten var han ifølge Yallop i pavepalasset tidlig den morgenen Paven ble funnet død, selv om han - fremdeles ifølge forfatteren - ellers alltid sov lenge om morgenen (s. 110, 230).

«Mordet»

Ettersom motiver ikke er tilstrekkelig for å kunne hevde at et mord har funnet sted, fortsetter Yallop med å hylle omstendighetene rundt dødsfallet i mest mulig mystikk. Han utnytter de motstridende versjoner om hvordan Paven ble funnet, og det forhold at det ikke ble utført noen obduksjon. Han forteller om papirer, tøfler og medisiner som ble fjernet fra Pavens soverom.

Det siste får bli mellom Yallop og hans «anonyme kilder», men de motstridende versjoner om hvordan Johannes Paul I ble funnet, får Vatikanets statssekretariat ta på sin kappe. Paven ble funnet av en nonne som kom med morgenkaffen. Når Vatikanradioen først fikk en annen versjon, at det var Pavens sekretær mgr. John Magee som fant liket, skyldes det sannsynligvis at en eller annen (Villot?) mistet hodet og mente det var viktigere å forhindre at en viss del av den italienske presse laget pikante antydninger ut av nonnens nærvær i de pavelige gemakker.

Sannheten kom likevel frem ganske snart, og dette satte for alvor fart i de mordspekulasjoner som nesten

alltid oppstår i Roma etter en paves død. Det ble ropt på obduksjon.

Men Vatikanet hadde ingen grunn til å tro på mordspekulasjonene, og ingen pave i moderne tid er blitt obdusert (det er tvilsomt om det skjedde i 1830, slik Yallop hevder). En obduksjon ville heller neppe stanse spekulasjonene: Den kunne utlegges dithen at Vatikanet ikke var fremmed for mistanken om at personer i dets midte var istand til å begå mord. Etter obduksjonen kunne man hevde at den egentlige legerapport ble holdt hemmelig, eller at det var blitt brukt gift som ikke viser spor. Yallops bok kunne altså blitt skrevet likevel.

Pave Paul VI og Johannes Paul II

Johannes Paul I måtte ryddes av veien fordi han hadde avdekket noen forferdelige hemmeligheter og var i begrep med å ta affære, mener Yallop. Hva sier det om forgjengeren Paul VI og etterfølgeren Johannes Paul II? For at bildet skal stemme, må forfatteren fremstille disse pavenes som uhederlige.

Var Paul VI en hederlig mann, spør Yallop (s. 144). Nei, han oppdaget tidlig de ulovlige geskjefter som Marcinkus, Sindona og Calvi hadde gående, men lot være å gripe inn (s. 136, 152, etc.)

Under Johannes Paul II fortsetter butikken som før, heter det. Den polske pave fikk full informasjon om alt det hans drepte forgjenger hadde oppdaget, og om hans planlagte endringer. Men ingen forandringer ble iverksatt - den som hadde myrdet Paven, hadde ikke myrdet forgjeves (s. 271 f.)

For å fremheve kontrastene enda

Islamsk lov med forbud mot «blandet svømming»

Islamiseringen av Sudan går stadig videre. Regjeringen har ved lov forbudt menn og kvinner å bade samtidig i offentlige svømmebassenger. Loven skal være i tråd med den islamske «Sharia» som ble innført som lovkodeks for hele Sudan i fjor. Tidligere er det blitt innført forbud mot servering av alkohol på barer og restauranter i Sudan.

(NØP)

Uvederheftig påstand

Påstanden om at CIA ukentlig briefer Paven stammer såvidt jeg vet fra forfatterparet Thomas/Morgan Witts' bok «Pontiff» fra tidlig i 1983. Påstanden ble ikke braakt videre av nyhetsbyråene før i august 1984 (en måned da de fleste erfarne Vatikan-korrespondenter er på ferie, og det ofte sendes ut

underlige historier om Vatikanet). Historien om at CIA gjør sin oppvarming i de pavelige gemakker hver fredag formiddag er så drøy at jeg godt forstår at Vatikanet ikke gidder å protestere. De som vil tro slikt, tror det uansett, skriver Claes Tande i en artikkel i Vårt Land.

mer, blir det hos Yallop Johannes Paul I som til kuriens store bestyrkelse avskaffer tiaraen og bærestolen. I virkeligheten var det Paul VI som gjorde det (selv om han måtte ta i bruk bærestolen igjen da han ble eldre og dårligere til bens).

Oversettelsen

«Paven må dø» kom ut på mange språk samtidig. Tre oversettere må ha arbeidet på spreng med den norske utgave, og ettersom nøkkelordet var hemmeligholdelse, ble ingen katolsk geistlig rådspurt om betydningen av visse katolske gloser. Utallige komiske feil har oppstått på denne måten! Romas generalvikar, kardinal Poletti, blir *sogneprest* av Roma. Det pavelige råd Cor Unum (som Yallop feilaktig tror er en sluse for kirkens verdensomspennende utviklingshjelp), blir det pavelige *konsil* Cor Unum. For ikke å hjelpe Gyldendal til å rette opp flere feil i en evt. 2. utgave, nøyer jeg meg med disse to eksempler.

Såvidt jeg kan forstå, må den norske utgave også vrimle av avskriftsfeil. På s. 216 blir det *jesuittene* som var ute etter dominikanerteologen Schillebeeckx. Dette mangler i den amerikanske utgave.

Andre bøker

«Paven må dø» er en av de dårligere i sin genre. Presisjons- og sensasjonsnivå er sammenlignbart med det man finner hos Avro Manhattan, en av veteranene på området. Hans første bakvaskelse av Paven og Vatikanet kom på markedet i 1947. Hans siste bok kom i 1978: «The Vatican - Moscow Alliance».

Langt mer troverdig er Gordon

Thomas/Max Morgan-Witt's «Pontiff» (1983), en bok Yallop synes å bruke en god del materiale fra, - men bare det som passer, og uten å innrømme det. «Pontiff» er en bok som må tas med store klyper salt, selv om den ofte tegner et ganske treffende bilde av Vatikanet. Det kan være meget vanskelig å skille mellom fantasi og fakta. Forfatterne beskriver f.eks. hvordan Ali Agca, tyrkeren som forsøkte å skyte Johannes Paul II, blir trenet i Libya - tja. De forteller også om hvordan KGBs desinformasjonstjeneste blåste til ilden da rykter om at Johannes Paul I ble myrdet begynte å versere i 1978 - nå ja. Og de forteller at CIA hver fredag «briefer» Paven om verdenssituasjonen - den er for drøy. «Pontiff» solgte så godt at forfatterne i sommer er kommet ut med en lignende bok, «The Year of the Armageddon». Her utbroderes bl.a. påstanden om samarbeidet Vatikanet - CIA.

Hvordan forholder Vatikanet seg til denne typen litteratur? I lang tid har man valgt å ignorere den. Et eksempel på hvor uoppmerksom man kan være: Jeg kjøpte mitt eksemplar av Hammers «The Vatican Connection» i en kiosk ved Petersplassen, inne på vatikansk territorium. Der var den tilsalgs helt til forfatteren ble dømt til bøter for injurier mot en italiensk advokat navngitt i boken. (Da jeg undersøkte hvorfor en navngitt monsignore i kurien ikke hadde reist tiltale, fant jeg ut at navnet var oppdiktet.)

I det aller siste er Vatikanet blitt mer påpasselig, muligens fordi dens massemediakommisjon har fått en amerikansk leder som innses hvilken uro slike bøker kan skape også blant katolikker. Både «Paven må dø» og «The Year of the Armageddon» er blitt avvist i uttalelser fra Vatikanets pressekontor de siste måneder.

Bare i helt ekstreme tilfeller er man villig til å gå rettens vei. Paven kunne med Laterantraktaten i sin hånd ha forhindret visningen av «Kardinalen» på Romas kinoer for to år siden, men gjorde det ikke. Men da «Døden i Rom» ble vist i Italia, endte det med rettssak. Filmen bygger på en bok av Robert Katz, som påstår at Pave Pius XII kunne ha forhindret nazistenes represalier i Fosse Ardeatine i mars 1944, der 335 romere ble skutt, men lot det være fordi det ville ha styrket de sosialistiske partisaners posisjon. Vatikanet fikk en slektning av Pius XII til å anlegge sak. Resultatet ble at Katz måtte trekke tilbake sin bok fra det italienske marked og betale en sviende bot.

«Dokumentarromanen» om Vatikanets indre liv er kommet for å bli. Slike bøker selger godt, og i denne stund går håpefulle forfattere rundt i Roma på leting etter *sin* innfallsvinkel. Og de finner den sikkert.

David A. Yallop
PAVEN MÅ DØ,
Gyldendal 1984.

Økumenikk så det synger

De største kirkesamfunnene i Sverige skal gå sammen om å lage en felles salmebok på økumenisk grunnlag. Salmeboken er foreløpig bare på planleggingsstadiet, men når den kommer ut, vil den ha en hoveddel med 300 salmer og sanger. Annen del av boken vil inneholde en seksjon for hvert av de kirke-

samfunn som er med i prosjektet. Her vil Den katolske kirke, Statskirken i Sverige, Frelsesarméen og Pinsevevnene trykke tekster som er spesielle for deres gudstjenester. De kirker som er medlemmer av Det svenske frikirkerådet, vil bruke en helt identisk salmebok. (NØP)

22

Om nattverdfellesskap

For en som var tilstede ved den økumeniske nattverdsgudstjenesten i Oslo Domkirke tidligere i år, ble gleden ved dette synlig tegn på enhet og på vilje til enhet, brått avbrutt av sorg da den forrettende presten inviterte kirkelyden opp til alteret. De katolske prester og ordenssøstre som var tilstede, ble sittende. Jeg forstår godt at de ved anledninger som denne ikke åpent kan gå frem i det som må oppleves som demonstrativ ulydighet, og jeg tror at svært mange av dem, kanskje alle, VILLE ha gått frem om det hadde vært mulig. For legfolk som var tilstede under dekke av anonymitet, var det ikke noe slikt problem. Riktignok gjelder vel kravet om lydighet oss også, men lydig skal man være overfor sin samvittighet. Og ved en økumenisk nattverdsgudstjeneste peker samvittigheten ut veien: opp til alteret, for å ta del i det kristne fellesmåltid.

Pater Gustav Johannessens artikkel i nummer 9 av «St. Olav» var en glede å lese for en som forlengst har gjort opp dette spørsmålet om interkommunion med sin egen samvittighet, og som med all den sikkerhet et menneske kan føle, vet at veien frem til felles-

skap går til alteret. Til alteret i katolske kirker når man er sammen med ikke-katolske troende som hviskende spør en: kan jeg også bli med til kommunionen? Og til alteret i ikke-katolske kirker når man selv, av forskjellige gode grunner, er der under en høymesse.

Dette er ikke noe jeg gjør av ulydighet, eller som en demonstrasjon, det er noe jeg dypt og overbevisende opplever som en sikkerhet. Det er ikke lange teologiske undersøkelser og utredninger vi trenger for å skape den synlige kristne enhet verden har behov for, det er handling. Et sted må dette begynne, og jeg synes det er helt i pakt og harmoni med vår tids opplevelse av kristendommen at det er legfolket som begynner. For å sette det på spissen: vi har ikke tid til å vente på teologien!

Og også legfolket kan ha Den hellige ånd i seg. Jeg vil gjerne takke pater Johannessen for hans artikkel, den rettet opp meget av det som jeg har følt skjevt og sårt siden gudstjenesten i Oslo Domkirke.

Per Bang

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt
SATS + PASTE A/S
Maridalsveien 8, Oslo 1
Tlf. (02) 41 38 48

In Memoriam

Den 3. oktober døde monsignore, dr. theol. Helmut Holzapfel i Würzburg i Vest-Tyskland, 69 år gammel. Han var en sentral skikkelse i tysk katolsk presse, kjent for sin store innsikt og sin skarpe penn. En utrettelig stridsmann for Herrens sak - men også en fintfølende og from prest.

Her i Norge er monsignore Holzapfel vel best kjent for sin store innsats for kirken i de nordiske land. I tillegg til mange andre oppdrag og tillitsverv var han i en årrekke blant de drivende krefter i Ansgar-Werk (i Köln og Bayern) og Bonifatius-Werk i Paderborn. Den generøse økonomiske støtte Kirken i Norge har mottatt fra disse institusjoner i flere år - skyldes ikke minst monsignore Holzapfels helhjertede innsats.

Etter anmodning fra de skandinaviske biskoper utnevnte pave Paul VI ham i 1963 til monsignore. Kirken i Norge har meget å takke monsignore Helmut Holzapfel for.

**RENÉ OG
HÉLÉNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

FORBEHOLDNINGSSKAPET
VESTA LIVSFORSIKRINGSBESKAPET
HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

			Dialogmesse	Høymesse
NOVEMBER:	Arendal	Tyholmen	<i>lörd.</i> : 18.30	
13. Ferial. Tit. 2, 1-8. 11-14. Lk. 17, 7-10.	<i>St. Franciskus kirke</i>	Tlf. 22 209	<i>sønd.</i> : 8.00	11.00
14. Ferial. Tit. 3, 1-7. Lk. 17, 11-19.	Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	<i>lörd.</i> : 17.45	
15. Ferial el. Albert den Store, biskop og kirkelærer. Filemon 7-20. Lk. 17, 20-25.	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 53 77 35	<i>sønd.</i> : 9.15	10.45
16. Ferial el. Margrete av Skottland, el. Gjertrud, jomfru. 2. Joh. 4-9. Lk. 17, 26-37.	<i>Eikeli katolske kirke</i>	Veståsen 18 Tlf. 24 25 69		10.30
17. Elisabeth av Ungarn, nonne 3. Joh. 5-8. Lk. 18, 1-8.	Bergen	Christiesgt. 16	<i>lörd.</i> : 19.00	
18. 33. alm. søndag (Norske Tidebønner Uke 1) Ordspr. 31, 10-13. 19-20. 30-31. 1. Tess. 5, 1-6. Mt. 25, 14-30 (el. 14-15. 19-20). (Vigselsfesten for Peters og Paulus' basilikaer i Roma feires ikke).	<i>St. Pauls kirke</i>	Tlf. 32 54 10	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
19. Ferial. Joh. Åp. 1, 1-4; 2, 1-5a. Lk. 18, 35-43.	<i>Vår Frue Kirke</i>	Helleveien		9.30
20. Ferial. Joh. Åp. 3, 1-6. 14-22. Lk. 19, 1-10.	Bodø	Hernesvn. 22	<i>lörd.</i> : 19.00	
21. Jomfru Marias fremstilling i templet. Joh. Åp. 4, 1-11. Lk. 19, 11-18. el. Sakaria 2, 14-17. Mt. 12, 46-50.	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 21 783	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
22. Cecilia, jomfru og martyr. Joh. Åp. 5, 1-10. Lk. 19, 41-44.	Drammen	Cappelensgt. 1	<i>lörd.</i> : 13.00	
23. Ferial el. Klemens I., pave og martyr el. Kolumban, abbed. Joh. Åp. 10, 8-11. Lk. 19, 45-48.	<i>St. Laurentius kirke</i>	Tlf. 83 20 19	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
24. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Joh. Åp. 11, 4-12. Lk. 20, 27-40.	Fredrikstad	Kongensgt. 9		9.00 11.00
25. <i>Kristi kongefest</i> Esek. 34, 11-12. 15-17. 1. Kor. 15, 20-26. 28. Mt. 25, 31-46.	<i>St. Birgitta kirke</i>	Tlf. 11 438		
26. Ferial. Joh. Åp. 14, 1-3. 4b-5. Lk. 21, 1-4.	Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
	Halden	Kristian V's pl. 1		9.00 10.45
	<i>St. Peters kirke</i>	Tlf. 81 168		
	Hamar	Torvggt. 113	<i>lörd.</i> : 18.00	
	<i>St. Torfinns kirke</i>	Tlf. 23 751	<i>sønd.</i> : 19.00	11.00
	Hammerfest	Salsgt. 52		19.00 11.00
	<i>St. Mikael kirke</i>	Tlf. 11 447		
	Harstad	Skolegt. 4	<i>lörd.</i> : 17.00	
	<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 61 501	<i>sønd.</i> : 17.00	10.30
	Haugesund	Haraldsgt. 21		11.00
	<i>St. Josefs kirke</i>	Tlf. 23 195		
	Hønefoss	Vesterngt. 5		11.00
	<i>St. Theresias kirke</i>	Tlf. 22 381		
	Kristiansand S.	Kirkegt. 3	<i>lörd.</i> : 13.00	
	<i>St. Ansgar kirke</i>	Tlf. 24 225	<i>sønd.</i> : 10.00	11.00
	Kristiansund N.	Flintegt. 5		11.00
	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 72 779		
	Levanger	Jernbanegt. 29		11.00
	<i>St. Torfinns kirke og St. Eystens sykehjem</i>			
	Lillehammer	Weidemannsgt. 3A	<i>lörd.</i> : 18.00	
	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 52 550	<i>sønd.</i> : 10.00	10.00

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

BEGRAVELSESBYRÅET

TS *Jacobsen* a/s

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Liturgisk kalender

27. Ferial. Joh. Åp. 14, 14-19.
Lk. 21, 5-11.
28. Ferial. Joh. Åp. 15, 1-4.
Lk. 21, 12-19.
29. Ferial. Joh. Åp. 18, 1-2. 21-23;
19, 1-3.9a. Lk. 21, 20-28.
30. *Andreas*, apostel.
Rom. 10, 9-18. Mt. 4, 18-22.

DESEMBER:

1. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
Joh. Åp. 22, 1-7.
Lk. 21, 34-36.

ADVENT:

2. 1. søndag i advent
(Norske Tidebønner Uke 1)
Jes. 63, 16-64. 7. 1. Kor. 1,3-9.
Mk. 13,33-37.
3. Frans Xaver, prest. Jes. 2,1-5.
Mt. 8,5-11.
4. Johannes av Damaskus, prest og
kirkelærer. Jes. 11,1-10.
Lk. 19,21-24.
5. Ferial. Jes. 25,6-9. Mt. 15,29-37.
6. Nikolas, biskop. Jes. 26,1-6.
Mt. 7,21-27.
7. Ambrosius, biskop og kirke-
lærer. Jes. 29,17-24.
Mt. 9,27-31.
8. *Jomfru Marias uplettede unnsfangelse*
1. Mos. 3,9-15.20.
Efes. 1,3-6.11-12.
Lk. 1,26-38.
9. 2. søndag i advent
(Norske Tidebønner Uke 2)
Jes. 40,1-11.2. Pet. 3,8-14.
Mk. 1,1-8.
10. Ferial. Jes. 35,1-10. Lk. 5,17-26.

Gudstjenester

		Dialogmesse	Høymesse
Lillestrøm	Romeriksgt. 1	9.00	10.30
<i>St. Magnus kirke</i>	Tlf. 71 28 85		
Molde	Parkvn. 25		11.00
<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 51 467		
Moss	Ryggevn. 24		17.00
<i>St. Mikael's kapell</i>	Tlf. 51 038		
Narvik	Håreksgt. 82		18.30
<i>Kristi Kongekirke</i>			
Oslo	Akersvn. 1	<i>lørd.</i> : 19.00	
<i>St. Olav domkirke</i>	Tlf. 20 72 26	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00
		19.00	
<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4	8.35	11.00
	Tlf. 67 23 83		
<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15	9.00	11.00
	Tlf. 43 07 71	18.30	
<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52	9.00	
	Tlf. 55 81 21		
<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23	9.00	11.00
	Tlf. 21 23 55		
<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5		10.00
	Tlf. 64 18 20		
Porsgrunn	Sverresgt. 26	<i>lørd.</i> : 18.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 50 793	<i>sønd.</i> :	11.00
Stavanger	Dronningensgt. 8	8.30	11.00
<i>St. Svithun kirke</i>	Tlf. 52 55 34	9.30	
		18.00	
Stord			
<i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsvn. 12</i>			
<i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i>			
<i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>			
Tromsø	Storgt. 94	<i>lørd.</i> : 19.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 84 277	<i>sønd.</i> :	11.00
Trondheim	Prinsensgt. 2a2	9.00	11.00
<i>St. Olavs kirke</i>	Tlf. 21 214		
Tønsberg	Sandefjordsgt. 1		11.00
<i>St. Olav kirke</i>	Tlf. 11 949		
Voss	Finnesvegen 57		Etter avtale
<i>St. Olavs kapell</i>	Tlf. 51 25 10		
Ålesund	Nørvesund	<i>lørd.</i> : 17.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 37 558	<i>sønd.</i> : 8.30	11.00

Neste nummer utgis 10. desember. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen
Medredaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Liv Greni

Aage Hauken o.p.

Kjell Arild Pollestad o.p.

Gunnel Vallquist

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Abonnement kr. 130,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 150,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13. Postgiro 2 04 64 80

Kjell Arild Pollestad

239

Lofottorsk på nonnebord

– En ung paters møte med denne verdens problemer. I upretensiøse essays reflekterer Pollestad over opplevelser fra et rikt spekter – fra Romas klostre til tanker om kjønnsroller og kvinnesak.

Kr. 115,-

CAPPELEN

ST. SUNNIVA SKOLE — UNGDOMSTRINNET

tar opp elever til 7. klasse for skoleåret 1985/86.

Det er også noen ledige plasser i 8. og 9. klasse.

Henvendelse:

St. Sunniva skole, Akersveien 4

0177 Oslo 1. Tlf.: 20 27 35

Søknadsfrist:

1. desember 1984.

St. OLAV

BOKHANDEL

Akersvn. 14, 0177 Oslo 1

Tlf. (02) 20 72 48

Utvidete åpningstider i desember

26.11.-14.12.: kl. 9-17

17.12.-21.12.: kl. 9-18

Lørdager: kl. 9-15

Julaften: kl. 9-12

Ønsker du å gi en julegave utenom det vanlige?

Nå har vi det største utvalget i *staller, krybtefigurer, madonnetfigurer, kors* m.m. fra Frankrike, Italia, Tyskland og Norge.

Mange nydelige gavebøker for voksne og barn.

Julemusikk fra hele verden, gregoriansk, ortodoks, klassisk, religiøs musikk, folkemusikk.

Ikonkalendere, Madonnakalendere, Orgelkalendere, Pauluskalendere, Mon Agenda, Kunstkalendere.

Nydelige julekort med kristne motiver.

Ikoner, både håndmalte og reproduksjoner.

Røkelse, røkelseskar, trekull.

Kom mens utvalget er størst. Eller skriv til oss, vi sender over hele landet. Be om litteratur- og plate/kassetlister.

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4

Tlf. 15 34 82

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

Svein Åtland:

LOFOTTORSK PÅ NONNEBORD

Denne merkverdige tittelen har Kjell Arild Pollestad satt på det som etter min mening er årets morsomste bok. Den gode humor forutsetter at det ligger et dypt alvor på bunnen, og at både det tragiske og det komiske utformes med beregning på et egnet språk. Derfor er dette også en alvorlig bok.

Den unge pateren fra Jæren, som nå har skrevet bok om sine opplevelser fra Roma til Bodø, er en språkbegavelse. At han taler minst fire-fem hovedspråk flytende, er kjent av mange. At han har lært seg islandsk på egen hånd, hører også med.

Kjell Arild Pollestad regnes som Hallvard Rieber-Mohns åndelige arvtaker i Norge. Begge gir uttrykk for et nært forhold til den kristne historie og til menneskene som forsøker å finne ut av sin egen tilværelse i historien. Begge har forakt for det skråsikre som enkeltmennesker i sin uvitenhet kan komme til å hevde. I motsetning til dette står Kirkens tidløse sannheter. Men Kjell Arild Pollestad gjør heldigvis ingen forsøk på å kopiere sin avdøde venn og ordensbroder.

Boken består av små essays, bygget på sannferdige situasjoner som forfatteren har tumlet bort i. Kanskje var det rettere å betegne stykkene som kåserende brev til gode venner. Herlig er det når han forteller

om den fyldige gruppe av hollandske damer, som alle ligner på dronning Juliana, og som trenger seg frem under paveaudiensen. Trengselen på Petersplassen er ubeskrivelig og burde helst oppleves.

Et helt annet stykke er den skjønne karakteristikk av Per

Aabel. Forfatteren må ha gjemt seg bak en blomsterbukett og filmet med sitt indre blikk når skuespilleren ankommer for å handle blomster i Bogstadveien. På to små sider er det sagt. «Hans liv er å spille teater, og det gjør han uavladelig, like trofast mot sitt kall som en nonne i vedvarende bønn, like selvutslettende og like offervillig.»

Det er vanskelig å bestemme seg for hva som var best i bo-

ken, kanskje var det en stillferdig, liten fortelling om de gamle damene som beleiret himmelen med sine bønner. Man skulle nesten tro forfatteren hadde opplevet de russiske bestemødre.

Er det da ingen svakheter ved denne upretensiøse essay-samlingen? Jo, etpar ting bør nevnes. Noen lesere vil nok synes at pateren syner en interesse for kjønnsroller som ti tider kan virke påtrengende. En helt annen sak er at forfatteren har en slik begavelse for ord at man i blant føler at har fanges i sin egen form, men leseren føler seg snytt for er fordypning i innholdet. Man skal ikke undervurdere de medborgere man ironiserer over. Jeg skulle tro at Pollestad nå vil gå videre og komme tilbake med enda større grundighet i neste bok. At han vil bli et fornyende innslag i norsk kulturdebatt i de nærmeste årene, er det overhodet ingenting om.

En misunnelse til slutt: Lofottorsken som forfatteren fikk servert av den irske nonnen Mary i Bodø i byens kloster, hensatte anmelderen langvarige drømmerier. Hva kan en stakkars lutheraner gjøre for å bli konfrontert med en slik nonne og en slik velsignet torsk?

Kjell Arild Pollestad

«Lofottorsk på nonnebord»

Cappelen 1984